

วารสารสังคมศาสตร์เอเชียศึกษา

Journal of Asia Social Science Studies

ISSN: 3057-0204 (Online)

Journal of Asia Social Science Studies Vol. 2 No.2 (May-August) 2025

วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์เอเชียศึกษาเป็นวารสารวิชาการ วารสารมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่ บทความวิจัยและบทความวิชาการที่เป็นความคิดริเริ่มใหม่ ที่เป็นศูนย์กลาง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่แตกต่าง หลากหลาย ไม่จำกัดแนวคิด อุดมการณ์โดยเน้น ประเด็นที่ถกเถียงในสังคมทั้งปัญหาในอดีต ปัจจุบันอันเป็นแนวทางนำไปสู่การแก้ไขปัญหาาร่วมกันในสังคม อย่างสันติและยั่งยืนเกี่ยวกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่นเอเชียตะวันออกเฉียงและกลุ่มประเทศอาเซียน วารสาร เป็นสื่อกลางในการนำเสนอต่อสังคมให้แก่ประชาชนทั่วไป นักวิจัย นักวิชาการ อาจารย์ นิสิตนักศึกษา และ ผู้สนใจทั่วไป

วารสารมุ่งนำเสนอในมิติต่างๆในเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ครอบคลุมทางด้านการเมือง ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ ปรัชญา สังคม กฎหมาย อัตลักษณ์ ด้าน ศาสนา ชาติพันธุ์ การสื่อสาร ภาษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วรรณกรรม ชุมชน ท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม การ บริหารจัดการ และธรรมาภิบาล หรือมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และมิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นต้น

วารสารมีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ฉบับที่3 (กันยายน-ธันวาคม) บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการ พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 2-3 ท่าน

วารสารรับพิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความของวารสาร สังคมศาสตร์ไทย ถือเป็นความรับผิดชอบ ของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ และไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิง แสดงที่มา

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2-3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ ก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

เจ้าของ

ศูนย์สังคมศาสตร์ศึกษา (Center for Social Science Studies)
เลขที่ 78/1 หมู่ 9 ต.บ่อพลอย อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี 71160
โทร. 081-8437249
<https://so18.tci-thaijo.org/index.php/Asiaso>
อีเมล: thaisocialscience@gmail.com
เฟสบุ๊ก-ศูนย์สังคมศาสตร์ศึกษา

บรรณาธิการ

ผ.ศ. เทวราช สนโศรก
อีเมล: sansokethewarat@gmail.com

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายสมชาย ขจรไพศาล
อีเมล: thaisocialscience@gmail.com

กองบรรณาธิการ

พระศุภกิจ สุปญโญ, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อีเมล: suphakitsupanyo@gmail.com
ดร. ภูวนัย เพชรไพบร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล: phuwanaipetpai@gmail.com
ดร. พิษณุ โหระกุล สภานายความแห่งประเทศไทย
อีเมล: pitsanuyorakul@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาค้นกรองบทความ (Peer Review)

พระครูสิริกาญจนารักษ์,ดร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อีเมล:sirikarnchanaphirak@gmail.com	
พระวิสุทธิพงษ์เมธี ,ดร	มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อีเมล:wisutthipongmethee@gmail.com	
พระมหาบุญรอด มหาวีโร , ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อีเมล:boonrawdmahaveero@gmail.com	
ดร.สุนทร สุวรรณพร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อีเมล:sunthornsuwannaporn@gmail.com	
ดร.กนกวรรณ ปรีดีเปรม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อีเมล:kanokwanpreeprem35@gmail.com	
ร.ศ. ดร.ชุตินา มุกสิกานนท์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล:chutimamug1950@gmail.com	
ผ.ศ.ดร.นิพนธ์ ฐานะพันธ์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล:niponta1952@gmail.com	
ผ.ศ. ดร. ปาณภูมิญ เจิมพิพัฒน์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล:panudgun@gmail.com	
ผ.ศ.ดร. ณัฏพิชา วัชรอมอิตพัฒน์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล:nadpiccha2014@gmail.com	
ผ.ศ. ดร. รัชฎา ฤาแรง	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล:ratchada393@gmail.com	
ดร.เฉลียว นครจันทร์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล: chaliao1419@gmail.com	
ดร.นිරนุช เนื่องวัง	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล:neeranuchneangwang@gmail.com	
ดร.จินดา ทับทิมดี	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล:jindatubtemdee@gmail.com	
ดร.พร้อมพล พระพรหม	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อีเมล:phomphon1981@gmail.com	

สารบัญ

บทบรรณาธิการ.....	ก
เมื่อรัฐสร้างความไม่มั่นคง: บทเรียนจากการถล่มของตึก สตง. กับความไว้วางใจที่สั่นคลอนของ ประชาชน.....	1-11
ความท้าทายของศาสนาฮินดูในสังคมสมัยใหม่ของอินเดีย.....	12-23
การแพร่กระจายและการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในสังคมเอเชีย.....	24-36
การตรวจสอบระบบถ่วงดุลระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ภายใต้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย 2560.....	37-49
ภาคผนวก.....	50

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์เอเชียศึกษาฉบับนี้เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 2 โดยกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) พิจารณาก่อนการตีพิมพ์เพื่อคุณภาพสูงสุด โดยในฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิชาการ 3 บทความบทความวิจัย 1 บทความ ซึ่งทางกองบรรณาธิการได้มีการคัดเลือกมานำเสนอเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเชิงสถานการณ์ของประเทศในแถบเอเชียปัจจุบันคือ

น.ส.พัชราพร มุ่งดอนกลาง จากบทความ เมื่อรัฐสร้างความไม่มั่นคง: บทเรียนจากการถล่มของตึกตง. กับความไว้วางใจที่สั่นคลอนของประชาชน ที่พบว่า การถล่มของตึกไม่เพียงแต่ทำลายโครงสร้างทางกายภาพ แต่ยังทำลายหลักประกันความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐอย่างรุนแรง ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการบริหารสังคม โดยชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เมื่อรัฐต้องตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ได้กล่าวถึงความเปราะบางของแรงงานในโครงการของรัฐ ที่ต้องเผชิญกับสถานะที่ไม่มั่นคงในด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน โดยรัฐกลับไม่ได้รับผิดชอบต่อการคุ้มครองชีวิตของแรงงานเหล่านี้อย่างเพียงพอ

นายสุธี มาลัยกุล ในบทความความท้าทายของศาสนาฮินดูในสังคมสมัยใหม่ของอินเดีย พบว่าศาสนาฮินดูเป็นศาสนาหลักในประเทศอินเดีย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และการเมือง แต่ก็ต้องเผชิญกับความท้าทายในหลายด้าน ซึ่งรวมถึงการเมือง ความหลากหลายทางศาสนา และการขัดแย้งในสังคม ความท้าทายที่สำคัญคือการที่ศาสนาฮินดูถูกนำมาใช้ในทางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกทางศาสนาและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคม การใช้ศาสนาในการเมืองทำให้เกิดความตึงเครียดและขัดแย้งระหว่างฮินดูและกลุ่มศาสนาอื่นๆ เช่น อิสลาม คริสเตียน และซิกข์ นอกจากนี้ความหลากหลายทางศาสนาในอินเดียยังเป็นปัจจัยที่ทำให้การบูรณาการสังคมมีความยากลำบาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งเชิงศาสนา เช่น เขตแคชเมียร์ ซึ่งการแบ่งแยกทางศาสนาเป็นปัญหาสำคัญ นอกจากนั้นศาสนาฮินดูยังต้องเผชิญกับความขัดแย้งภายในที่เกิดขึ้นจากกลุ่มต่างๆ ภายในศาสนา

น.ส.อโณทัย พานบุญสุข กับบทความ การแพร่กระจายและการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในสังคมเอเชีย ที่พบว่า ปรากฏการณ์ของการแพร่กระจายและการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในภูมิภาคเอเชีย โดยเน้นวิเคราะห์ผ่านกรณีศึกษาของสี่ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินเดีย จีน และเกาหลีใต้ ที่มีบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการเมืองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ศาสนาคริสต์ในแต่ละประเทศจึงแสดงออกผ่านรูปแบบที่ไม่เหมือนกันทั้งในแง่ของการถูกรับรอง การปรับตัวเชิงวัฒนธรรม และการมีบทบาทในสังคมอย่างหลากหลาย

ธนโรจน์ หล่อธนะไพศาล กับงานวิจัย การตรวจสอบระบบถ่วงดุลระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ที่พบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการกำหนดหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างเป็นทางการระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ แต่ในทางปฏิบัติมีลักษณะการถ่วงดุลอำนาจที่ไม่สมดุล โดยเฉพาะการขยายบทบาทขององค์กรอิสระ และศาลรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจเหนือฝ่ายการเมืองอย่างกว้างขวางแต่ขาดกลไกความรับผิดชอบที่ชัดเจน ส่งผลให้อำนาจของประชาชนในระบบตัวแทนถูกจำกัด และกลไกถ่วงดุลที่แท้จริงอ่อนแอลง ส่งผลให้การตรวจสอบ ฝ่ายบริหารและการออกกฎหมายไม่สะท้อนเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริงเมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิด ของมกเตสกีเออ

ดร.ธนโรจน์ หล่อธนะไพศาล

(ผ.ศ.เทวราช สนโศรก)

บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์เอเชียศึกษา

Journal of Asia Social Science Studies Original Article

Received: 2 May 2025 Revised: 12 June 2025

Accepted: 26 August 2025

เมื่อรัฐสร้างความไม่มั่นคง: บทเรียนจากการถล่มของตึก สตง. กับความไว้วางใจที่สั่นคลอนของประชาชน**When the State Creates Insecurity: Lessons from the Collapse of the Auditor General's Building and the Eroding Public Trust**น.ส.พัชราพร มุ่งดอนกลาง¹

Miss.Pudcharapon Mungdonkang

บทคัดย่อ

บทความนี้วิเคราะห์กรณีเหตุการณ์การถล่มของอาคารสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ซึ่งสะท้อนถึงความล้มเหลวของรัฐไทยในการรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะแรงงานที่ทำงานในโครงการก่อสร้างของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากความผิดพลาดในกระบวนการตรวจสอบและการจัดการโครงการก่อสร้างใหญ่ของรัฐ การถล่มของตึกไม่เพียงแต่ทำลายโครงสร้างทางกายภาพ แต่ยังทำลายหลักประกันความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐอย่างรุนแรง ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการบริหารสังคม บทความได้ตั้งคำถามสำคัญต่อบทบาทของรัฐในฐานะผู้กำกับดูแล (Regulator) และผู้ว่าจ้างโครงการ (Client) โดยชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เมื่อรัฐต้องตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานของตนเอง ในขณะเดียวกันก็ได้กล่าวถึงความเปราะบางของแรงงานในโครงการของรัฐ ที่ต้องเผชิญกับสถานะที่ไม่มั่นคงในด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน โดยรัฐกลับไม่ได้รับผิดชอบต่อการคุ้มครองชีวิตของแรงงานเหล่านี้เพียงพอ บทความเสนอแนวทางในการฟื้นฟูความไว้วางใจของประชาชน โดยเน้นการปฏิรูประบบการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบอิสระ และการสร้างวัฒนธรรมความรับผิดชอบ (Culture of accountability) ภายในระบบราชการรวมทั้งการออกแบบนโยบายที่เน้นมนุษยธรรมและการเคารพสิทธิของประชาชน โดยเรียกร้องให้รัฐเปลี่ยนบทบาทจาก “รัฐผู้บริหาร” ไปสู่ “รัฐผู้รับผิดชอบ” ที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนในทุกกระบวนการ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะเป็นการสร้างระบบที่สามารถฟื้นฟูความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากประชาชนได้อีกครั้ง

คำสำคัญ: ความไม่มั่นคง ,การถล่มของตึก สตง. ,ความไว้วางใจของประชาชน¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

Abstract

This article analyzes the collapse of the Office of the Auditor General (SAO) building, reflecting the failure of the Thai state in ensuring public safety, especially for workers in state construction projects who are directly affected by errors in the oversight and management processes of large state construction projects. The building collapse not only destroyed physical infrastructure but also severely undermined the trust that the public has in the state, which is considered one of the most crucial resources in governing society. The article raises important questions about the role of the state as both a regulator and a client, highlighting conflicts of interest that arise when the state must oversee and control its own operations. It also discusses the vulnerability of workers in state projects, who face insecure legal and human rights status, while the state fails to take adequate responsibility for protecting their lives. The article proposes ways to restore public trust by emphasizing reforms in procurement systems, independent audits, and fostering a culture of accountability within the bureaucracy. It also advocates for the design of policies that prioritize humanitarian values and respect for citizens' rights. The article calls for a shift in the state's role from a "managerial state" to a "responsible state," characterized by transparency, accountability, and a commitment to human rights in all processes. These changes would create a system capable of restoring public trust and confidence in the state once again.

Keywords: Insecurity, Collapse of the Auditor General's Building, Public Trust

1.บทนำ

วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2568 ถือเป็นอีกหนึ่งวันแห่งความเจ็บปวดที่ถูกจารึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของประเทศไทย เมื่ออาคารสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) แห่งใหม่ ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้างภายใต้การดำเนินโครงการของรัฐ ได้พังถล่มลงมาในช่วงกลางวันแสก ๆ ท่ามกลางแรงงานที่ยังปฏิบัติงานอยู่ ณ จุดก่อสร้าง หลังจากเกิดเหตุแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ภูมิภาคสะกาย ประเทศเมียนมา โดยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครของไทยถึงกว่า 1,100 กิโลเมตร แต่กลับเกิดความเสียหายขนาดใหญ่หนึ่งเดียวในเมืองหลวงของไทย คืออาคาร 30 ชั้น ที่กำลังก่อสร้างซึ่งเป็นที่ทำการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) แห่งใหม่ ที่สร้างขึ้นด้วยงบประมาณแผ่นดินกว่า 2,100 ล้านบาทแรงสั่นสะเทือนของเหตุการณ์ไม่เพียงกระทบต่อผืนดินและโครงสร้าง

ทางกายภาพของตัวอาคารเท่านั้น แต่ยังสั่นคลอนสำนึกแห่งศรัทธา ความเชื่อมั่น และความไว้วางใจที่ประชาชนพึงมีต่อรัฐในฐานะผู้มีอำนาจบริหารกิจการสาธารณะอย่างปลอดภัยและโปร่งใส (BBC News ไทย, 2568)

ในฐานะเจ้าของโครงการและผู้ว่าจ้างหลักของการก่อสร้างอาคารดังกล่าว รัฐไทยไม่สามารถปฏิเสธบทบาทของตนในห่วงโซ่แห่งความรับผิดชอบได้ โครงการนี้มีหน่วยงานรัฐเป็นผู้กำหนดงบประมาณ ออกแบบโครงสร้างการจัดซื้อจัดจ้าง และควบคุมการดำเนินงานผ่านระบบราชการ รัฐมิได้เป็นเพียงผู้บริโภคสุดท้ายของอาคาร แต่เป็นผู้ที่มีบทบาทกำกับดูแลคุณภาพของชีวิตแรงงานในโครงการโดยตรง การที่อาคารถล่มจึงไม่ใช่เพียงความล้มเหลวทางวิศวกรรมหรือความผิดพลาดของผู้รับเหมาช่วง แต่สะท้อนถึงช่องโหว่ในโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่ยังไม่สามารถสร้างระบบความรับผิดชอบ (Accountability) อย่างมีประสิทธิภาพได้

เหตุการณ์ครั้งนี้นำไปสู่การเสียชีวิตของแรงงานจำนวนหลายสิบชีวิต ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในตำแหน่งล่างสุดของโครงสร้างการจ้างงาน พวกเขาไม่มีโอกาสต่อรอง ไม่มีหลักประกัน และเมื่อเกิดเหตุไม่คาดฝันครอบครัวของผู้เสียชีวิตกลับต้องเผชิญกับกระบวนการเยียวยาที่เต็มไปด้วยความล่าช้าและการปฏิเสธความรับผิดชอบจากหลายหน่วยงาน (มติชน ออนไลน์, 2568) แม้จะมีเสียงเรียกร้องจากสื่อและภาคประชาสังคม แต่ความเป็นธรรมในเชิงรูปธรรมกลับยังมาไม่ถึง คำถามสำคัญที่ต้องหยิบยกขึ้นมาคือ เหตุใดรัฐซึ่งมีหน้าที่เป็น “ผู้คุ้มครอง” จึงกลายเป็นต้นทางของความไม่ปลอดภัยเสียเอง?

เหตุการณ์การถล่มของอาคาร สตง. ได้สั่นคลอน “ความไว้วางใจของประชาชนต่อรัฐ” อย่างลึกซึ้ง เพราะสถานที่แห่งนี้ควรเป็นสัญลักษณ์ของการตรวจสอบและการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึ่งพิงของระบบราชการที่ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อโครงสร้างนั้นกลับถล่มลงมาเอง ภาพที่ปรากฏจึงไม่ใช่เพียงภาพซากอาคาร แต่เป็นภาพของความไม่มั่นคงที่รัฐได้สร้างขึ้นด้วยตัวเอง ความไว้วางใจในรัฐไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ หากต้องได้รับการสั่งสมและปกป้องอย่างต่อเนื่องผ่านการกระทำที่มีความรับผิดชอบ โปร่งใส และเคารพศักดิ์ศรีของประชาชน ไม่ว่าผลการสอบสวนจากรัฐจะออกมาในรูปแบบใดก็ตาม การอ้างทุจริตของผู้รับงาน วัสดุตกคุณภาพ เงินทองที่ทำให้บริษัทรับงานจากจีนต้องลดคุณภาพงานลง ฯ

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์ดังกล่าวในเชิงโครงสร้าง โดยใช้กรอบกฎหมายมหาชนเป็นแกนหลักในการตั้งคำถามต่อความรับผิดชอบของรัฐอย่างเป็นระบบ พร้อมผสานแนวคิดจากรัฐศาสตร์และสิทธิมนุษยชนแรงงานในการอธิบายปัญหาเชิงอำนาจ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และช่องว่างทางสิทธิที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาโครงการของรัฐ บทความจะชี้ให้เห็นว่าการฟื้นฟูความไว้วางใจของประชาชนมิใช่เพียงเรื่องของการสื่อสาร หรือการลงโทษผู้กระทำผิดรายบุคคลเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพื่อสร้างรัฐที่ไม่เพียงแต่ “บริหาร” อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยัง “รับผิดชอบ” อย่างมีจริยธรรมและมนุษยธรรม

2.รัฐในฐานะผู้สร้าง และความขัดแย้งของบทบาท

เหตุการณ์ถล่มของอาคารสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแห่งใหม่ได้เปิดโปงความซับซ้อนของบทบาทรัฐในฐานะผู้มีอำนาจบริหารจัดการนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะเมื่อรัฐทำหน้าที่หลายสถานะพร้อมกัน ทั้งในฐานะ ผู้กำกับดูแล (Regulator) และ ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ (Client) ความซับซ้อนเชิงบทบาทนี้ไม่เพียงสะท้อนถึงปัญหาเชิงระบบ แต่ยังเปิดประเด็นสำคัญว่ารัฐสามารถตรวจสอบตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และประชาชนสามารถเชื่อมั่นในกลไกดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใด

2.1 รัฐในฐานะ “ผู้กำกับดูแล และผู้วางกรอบควบคุม”

ในทางทฤษฎีกฎหมายมหาชน รัฐมีหน้าที่กำกับดูแลกิจการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยต้องดำเนินนโยบายตามวิธีการปกครองที่ดี (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยความโปร่งใส (Transparency) การมีส่วนร่วม (Participation) ความรับผิดชอบ (Accountability) และหลักนิติธรรม (Rule of law) หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย กรมโยธาธิการ หรือแม้แต่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเอง ล้วนมีบทบาทในฐานะกลไกตรวจสอบและควบคุมความถูกต้องของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และมาตรฐานความปลอดภัยของโครงการสาธารณะ (กรุงเทพธุรกิจ, 2025)

แต่ในความเป็นจริงระบบการตรวจสอบเหล่านี้มักไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อโครงการที่ตรวจสอบนั้นมีรัฐเป็นเจ้าของเอง กลไกตรวจสอบภายในจึงกลายเป็นแค่ “เสือกระดาษ” ที่ไร้อำนาจอย่างแท้จริง หรือถูกออกแบบให้มีขอบเขตแคบเกินกว่าจะควบคุมความซับซ้อนของโครงการขนาดใหญ่ได้ ซึ่งกรณีอาคาร สตง. ที่ควรเป็นตัวแทนของกระบวนการตรวจสอบการใช้งบประมาณรัฐกลับพังทลายลงจากความล้มเหลวในกระบวนการควบคุมคุณภาพและการบริหารความเสี่ยง นำมาสู่ข้อสงสัยว่า รัฐสามารถทำหน้าที่กำกับดูแลตนเองได้จริงหรือไม่

2.2 รัฐในฐานะ “ผู้ว่าจ้าง”: อำนาจในการสั่งการที่มากกว่าความรับผิดชอบ

ในขณะเดียวกันรัฐยังทำหน้าที่เป็น “ผู้ว่าจ้าง” หรือ “เจ้าของโครงการ” โดยตรงผ่านการจัดสรรงบประมาณ การออกแบบโครงการ การคัดเลือกผู้รับเหมา และการกำกับดูแลความคืบหน้าในเชิงนโยบาย โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน การที่รัฐมีอำนาจในทุกขั้นตอนตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ส่งผลให้รัฐมี “อำนาจเต็ม” ในการกำหนดความเสี่ยง ข้อกำหนดด้านความปลอดภัย และมาตรฐานของการก่อสร้าง (Thai PBS, 2025)

อย่างไรก็ตามปัญหาเกิดขึ้นเมื่อรัฐในฐานะผู้ว่าจ้างมีแรงจูงใจในการลดต้นทุน เร่งเวลา หรือแม้แต่หลีกเลี่ยงการเปิดเผยความล้มเหลวในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งขัดแย้งโดยตรงกับหน้าที่ในฐานะผู้กำกับดูแลที่ต้องเคร่งครัดต่อกฎระเบียบ สิ่งนี้จึงก่อให้เกิดสิ่งที่นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์และกฎหมายมหาชนเรียกว่า “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในเชิงสถาบัน” (Institutional Conflict of Interest) เกิดขึ้นได้

3.1สถานะทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชนของแรงงานก่อสร้าง

โดยทั่วไปแรงงานก่อสร้างในประเทศไทยอยู่ภายใต้การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 แต่ในทางปฏิบัติ แรงงานที่ทำงานในโครงการของรัฐ โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานชั่วคราวจำนวนมาก กลับไม่สามารถเข้าถึงกลไกการคุ้มครองเหล่านี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม (ไทยพีบีเอส,2025)

แม้แรงงานเหล่านี้จะทำงานให้แก่โครงการที่มีรัฐเป็นเจ้าของโดยตรง แต่ด้วยระบบการจัดจ้างแบบซับซ้อนผ่านผู้รับเหมาหลักและผู้รับเหมาช่วง ทำให้รัฐสามารถ “ถอยห่าง” จากความรับผิดชอบได้อย่างเป็นระบบ รัฐกลายเป็นผู้ว่าจ้างที่ “ไม่ต้องรับผิดชอบ” ในเชิงกฎหมายโดยตรงต่อแรงงาน แม้ว่าแรงงานเหล่านั้นจะสร้างสาธารณูปโภคให้แก่รัฐเองก็ตามนี่คือความย้อนแย้งที่สำคัญในกฎหมายมหาชน แรงงานที่ปฏิบัติงานในนามของรัฐกลับไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็น “แรงงานของรัฐ” ในความหมายทางกฎหมาย รัฐสามารถหลีกเลี่ยงพันธะทางศีลธรรมและกฎหมายผ่านโครงสร้างสัญญาทางธุรกิจที่ซับซ้อนได้ ซึ่งควรจะเป็นเช่นนั้นหรือไม่?

3.2โครงสร้างสัญญาและการโยนภาระความรับผิดชอบ: รัฐที่อยู่นอกสมรภูมิ

หนึ่งในกลไกที่ทำให้แรงงานอยู่ในสถานะเปราะบางคือระบบการจ้างช่วง (Subcontracting) ซึ่งเป็นรูปแบบที่รัฐนิยมใช้ในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพื่อกระจายความรับผิดชอบและลดความซับซ้อนทางการบริหาร แต่ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ความรับผิดชอบต่อแรงงานตกไปอยู่กับ “ผู้รับเหมาช่วง” ซึ่งมักเป็นบริษัทขนาดเล็กขาดทุนทรัพย์ และไม่มีความสามารถในการจ่ายค่าชดเชยหรือเยียวยาเมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤต (บุญยืน สุขใหม่,2008)

ในทางกฎหมายรัฐในฐานะ “เจ้าของโครงการ” มักไม่ได้ถูกถือว่าเป็น “นายจ้างโดยตรง” ของแรงงานที่ได้รับความเสียหาย ส่งผลให้เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นอาคารถล่ม รัฐสามารถยกเว้นความรับผิดชอบ โดยอ้างว่า “ผู้รับเหมาควรรับผิดชอบ” ทั้งที่รัฐเป็นผู้กำหนดกรอบงบประมาณ กำหนดเงื่อนไขสัญญา และกำกับควบคุมโครงการโดยรวม โครงสร้างเช่นนี้ไม่เพียงทำให้แรงงานสูญเสียสิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรม หากยังสะท้อนถึงการออกแบบระบบที่เอื้อให้รัฐ “ปลอดภัยจากความรับผิด” ในขณะที่แรงงานกลับต้องรับความเสี่ยงทั้งหมดโดยไร้เกราะป้องกัน

3.3กรอบสิทธิมนุษยชนแรงงาน: Respect – Protect – Fulfil

จากมุมมองของสิทธิมนุษยชนแรงงานก่อสร้างไม่ใช่เพียงผู้มีสิทธิตามกฎหมายภายในประเทศเท่านั้น หากยังได้รับการคุ้มครองภายใต้กรอบแนวคิดสากลที่ว่า รัฐมีหน้าที่ “เคารพ” (Respect) “คุ้มครอง” (Protect) และ “เติมเต็ม” (Fulfil) สิทธิแรงงาน ตามหลักการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ที่ประเทศไทยเป็นภาคี(องค์การแรงงานระหว่างประเทศ,2006)

Respect คือ การที่รัฐต้องไม่ละเมิดสิทธิแรงงานด้วยตนเอง

Protect คือ การที่รัฐต้องออกกฎหมายและกลไกเพื่อป้องกันการละเมิดจากภาคเอกชน

Fulfil คือ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานและระบบการคุ้มครองที่ทำให้แรงงานสามารถใช้สิทธิได้จริง

ในกรณีของโครงการก่อสร้างอาคาร สตง. รัฐล้มเหลวทั้งสามด้านเพราะรัฐไม่เพียงไม่สามารถป้องกันอันตรายจากโครงการที่ตนเป็นเจ้าของ (Fail to Protect) แต่ยังออกแบบระบบที่ปิดกั้นแรงงานจากการเข้าถึงความยุติธรรม (Fail to Fulfil) และท้ายที่สุด เมื่อเผชิญแรงกดดันจากสังคม รัฐกลับนิ่งเฉยไม่ยอมรับผิดชอบต่อความรับผิดชอบของตนเอง (Fail to Respect)

3.4ทำไมรัฐปฏิบัติต่อแรงงานแย่กว่าที่รัฐบังคับให้เอกชนทำ?

คำถามเชิงจริยธรรมที่บทความนี้ต้องการตั้งอย่างตรงไปตรงมาคือ “เหตุใดรัฐปฏิบัติต่อแรงงานในโครงการของตนเองแย่กว่ามาตรฐานที่รัฐบังคับให้ภาคเอกชนต้องปฏิบัติ?” ในหลายกรณี ภาคเอกชนยังถูกตรวจสอบจากรัฐอย่างเข้มงวด ถูกฟ้องร้อง ถูกเพิกถอนใบอนุญาต หรือแม้แต่ถูกลงโทษเมื่อไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานหรือความปลอดภัยในการทำงาน แต่เมื่อเจ้าของโครงการคือรัฐเอง มาตรฐานเหล่านี้กลับอ่อนแอลงอย่างน่าประหลาด สะท้อนความย้อนแย้งของระบบกฎหมายที่ยังมองไม่เห็น “รัฐ” เป็นประธานแห่งความรับผิดชอบ (Subject of accountability) อย่างเท่าเทียมกับเอกชน (สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, 2025) นี่ไม่ใช่เพียงการละเมิดสิทธิแรงงาน แต่คือปัญหาเชิงโครงสร้าง ที่รัฐไทยจำเป็นต้องทบทวนอย่างจริงจัง ไม่เช่นนั้น “ความเปราะบาง” เช่นนี้จะยังคงถูกผลิตซ้ำในโครงการของรัฐเอง และประชาชนจะค่อย ๆ สูญเสียศรัทธาในรัฐที่ควรเป็นแบบอย่างแห่งความยุติธรรมและหลักนิติธรรม

4.เมื่อความไว้วางใจพังทลาย – ความรับผิดชอบของรัฐในทางกฎหมายและจริยธรรม

เสียงของตึกคอนกรีตที่ถล่มลงในวันนั้น ไม่ได้เป็นเพียงเสียงของโครงสร้างที่พังครืน แต่ยังเป็นเสียงของ “ความไว้วางใจที่พังทลาย” ระหว่างประชาชนกับรัฐ เสียงที่ถามกลับด้วยความโกรธปนเศร้าว่า “รัฐอยู่ที่ไหน ขณะถูกลานของเราถูกฝังใต้ซากตึกที่รัฐเป็นเจ้าของ?” ความสูญเสียในเหตุการณ์อาคารสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ถล่ม มิได้จำกัดอยู่ที่ชีวิตของแรงงานเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องทำลายความชอบธรรม (Legitimacy) และความรับผิดชอบของรัฐในฐานะผู้ออกแบบระบบและเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในทางกฎหมาย การจะปฏิเสธความรับผิดชอบหรือการโยนภาระไปยังผู้รับเหมาช่วง ถือเป็นการบั่นทอนหลักนิติธรรม และสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างที่ควรได้รับการทบทวนอย่างถึงราก

4.1ความรับผิดชอบในเชิงกฎหมายมหาชน: ความลึกลับในระบบกฎหมายไทย

ความรับผิดชอบทางละเมิดของหน่วยงานรัฐ ในกฎหมายมหาชนไทย ความรับผิดชอบของรัฐต่อการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ภายใต้ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่...”

แต่ในทางปฏิบัติ การนำหลักการนี้มาใช้กับโครงการก่อสร้างของรัฐ กลับเต็มไปด้วยอุปสรรค เช่น การที่รัฐอ้างว่า “ผู้รับเหมาเป็นผู้กระทำผิด ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หรือ การตีความอย่างจำกัดว่า “ไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐรายใด กระทำละเมิดโดยตรง” คำถามคือเมื่อรัฐเป็นผู้อนุมัติงบประมาณ เป็นผู้ควบคุมแบบ และว่าจ้างบริษัทผ่านระบบ จัดซื้อจัดจ้างของรัฐ หากเกิดการประมาทเลินเล่อจนถึงแก่ชีวิต รัฐสามารถหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบได้จริงหรือไม่?

ปัญหาหลักเกี่ยวกับความคลุมเครือตีความเข้าข้างรัฐแม้ในหลักการของรัฐธรรมนูญไทย มาตรา 25 และมาตรา 27 รับรองสิทธิในการได้รับความคุ้มครอง และการได้รับความเป็นธรรมจากรัฐ แต่ระบบเยียวยาในกรณีโครงการของรัฐยังคงอ่อนแอมาก กลไกอย่างการฟ้องต่อศาลปกครองมีอุปสรรคด้านเวลา พุนทรัพย์ และความไม่แน่นอนในการพิสูจน์ว่ารัฐละเมิด บางกรณี ครอบครัวของผู้เสียชีวิตต้องรอเป็นปีเพื่อให้หน่วยงานรับผิดชอบรับ หรือกลับไม่ได้รับการเยียวยาเลย ขณะที่รัฐใช้โครงสร้างสัญญาโยนความรับผิดชอบไปยัง “ผู้รับเหมาช่วง” ที่ไม่เหลือทรัพย์สินหรือสถานะทางกฎหมายใด ๆ

4.2 บทบาทขององค์กรอิสระ: ป.ป.ช., สตง. และภาวะ “ตรวจสอบตัวเอง”

เหตุการณ์ครั้งนี้ซับซ้อนเป็นพิเศษ เนื่องจากองค์กรที่อาครถล่มเป็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เอง ซึ่งเป็นหน่วยงานตรวจสอบภาครัฐ นำไปสู่คำถามสำคัญว่า: “เมื่อหน่วยงานตรวจสอบกลายเป็นผู้ถูกตรวจสอบ ใครคือผู้ตรวจสอบของผู้ตรวจสอบ?” ความขัดแย้งเชิงโครงสร้างนี้สะท้อนภาวะ “ตรวจสอบตัวเอง” (Self-accountability dilemma) ซึ่งมักพบในระบบราชการไทย กล่าวคือ หน่วยงานที่ควรมีบทบาทเป็นยามเฝ้ารักษา (Watchdog) ของรัฐ กลับต้องเผชิญกับข้อจำกัดในการตรวจสอบตนเองหรือตรวจสอบภาคีรัฐอื่นที่อยู่ในระบบเดียวกัน องค์กรอย่าง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อาจมีอำนาจในการเข้ามาตรวจสอบ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบความล่าช้า ขาดความโปร่งใส และขาดการรายงานเชิงรุกต่อสาธารณะ

4.3 คำถามจริยธรรม: รัฐควรรับผิดชอบต่อความสูญเสียอย่างไร?

ในทางจริยธรรม การปฏิเสธความรับผิดชอบของรัฐเมื่อเกิดการเสียชีวิตจากโครงการที่ตนเองเป็นเจ้าของหรือกำกับ ถือเป็นการลดทอน “ความเป็นมนุษย์” ของแรงงานผู้เสียชีวิตให้เหลือเพียง “สถิติ” การไม่ออกมาขอโทษ การไม่แสดงความรับผิดชอบต่อครอบครัวผู้สูญเสีย หรือการออกข่าวแถลงสั้น ๆ ว่า “อยู่ระหว่างสอบสวน” การเยียวยาตามกฎหมายยังไม่เพียงพอ? หากยังสะท้อนวัฒนธรรมการบริหารที่ขาดความไวต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นในต่างประเทศ การรับผิดชอบของรัฐไม่จำกัดอยู่ในเชิงกฎหมาย หากยังรวมถึง “การแสดงความรับผิดชอบเชิงจริยธรรม” เช่น การออกคำขอโทษจากผู้นำ การชดเชยที่ครอบคลุม ไม่ใช่เพียงค่าศพ แต่จำเป็นต้องปฏิรูปทั้งระบบเพื่อไม่ให้เกิดเหตุเช่นนี้ซ้ำขึ้นอีกในไทย

4.4 เปรียบเทียบกรณีศึกษาต่างประเทศ

เกาหลีใต้กรณี Sampoong Department Store Collapse (1995) รัฐบาลเกาหลีใต้ตอบสนองด้วยการดำเนินคดีอย่างเข้มงวด ไม่เพียงกับผู้รับเหมา แต่รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่ละเลยในการตรวจสอบ ได้มีการชดเชย

ครอบครัวผู้เสียชีวิต และเกิดการปฏิรูปกฎหมายก่อสร้างครั้งใหญ่ ในญี่ปุ่น กรณี Hanshin Expressway Collapse (1995) แม้เป็นภัยธรรมชาติ แต่รัฐบาลญี่ปุ่นได้ใช้โอกาสนั้นทบทวนโครงสร้างการควบคุมงานก่อสร้างทั่วประเทศ และมีการเยียวยาโดยทันทีผ่านกองทุนฉุกเฉิน พร้อมทั้งการรายงานอย่างโปร่งใส คำถามคือเหตุใดประเทศไทยจึงไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมความรับผิดชอบแบบเดียวกันนี้ได้ในโครงการของรัฐเอง?

ความรับผิดชอบของรัฐในทางกฎหมายและจริยธรรมเป็นหลักการสำคัญที่กำหนดให้รัฐต้องรับผิดชอบต่อการกระทำและการละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน โดยหลักการนี้ครอบคลุมทั้งความรับผิดชอบทางกฎหมายที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ และความรับผิดชอบทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักคุณธรรมและความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ การที่รัฐต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองนั้น เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของประชาชนต่อรัฐ และเป็นการส่งเสริมให้รัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบและโปร่งใส

4.5 การฟื้นฟูความไว้วางใจ – แนวทางเชิงนโยบายและการปฏิรูป

เมื่อความไว้วางใจของประชาชนถูกสั่นคลอนจากเหตุการณ์อาชญากรรมสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินถล่ม สิ่ง que รัฐไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้คือการทบทวนบทบาทของตนเองอย่างจริงจัง พร้อมทั้งดำเนินมาตรการเชิงนโยบายเพื่อสร้างความมั่นใจใหม่ในหมู่ประชาชน ความไว้วางใจนั้นมิได้เกิดจากคำขอโทษหรือการเยียวยาชั่วคราว หากแต่ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของโครงสร้างที่มีความยุติธรรม โปร่งใส และมีความรับผิดชอบ (Accountability) อย่างเป็นระบบ การฟื้นฟูดังกล่าวต้องพิจารณาครอบคลุมทั้งด้านกฎหมาย นโยบาย และวัฒนธรรมราชการ เพื่อให้รัฐไทยสามารถกลับมาทำหน้าที่ในฐานะที่พึงของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ประการแรกที่ควรได้รับการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนคือระบบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ แม้ว่ากฎหมายจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 จะมีบทบัญญัติที่พยายามกำหนดกรอบความโปร่งใสในการดำเนินการแล้ว แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่ายังมีการใช้ข้อยกเว้น การฮั้วประมูล และการประเมินที่มุ่งเน้นราคาต่ำสุดโดยละเลยคุณภาพที่เหมาะสม ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความโปร่งใสเชิงเทคนิค (Procedural transparency) ยังไม่สามารถรับประกันความยุติธรรมเชิงโครงสร้าง (Structural justice) ได้อย่างแท้จริง รัฐจึงควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและองค์กรวิชาชีพในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอน เพื่อสร้างกลไกถ่วงดุลจากภายนอก และลดโอกาสการสมประโยชน์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับผู้รับเหมา

ในขณะเดียวกันกลไกการเยียวยาที่รัฐดำเนินการเมื่อเกิดเหตุการณ์ความเสียหายหรือการสูญเสียชีวิต มักดำเนินการในลักษณะล่าช้า ไม่มีความต่อเนื่อง และไม่สะท้อนศักดิ์ศรีของผู้สูญเสีย ในกรณีของแรงงานที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ตึกถล่ม การชดเชยกลายเป็นเรื่องของความสมัครใจ หรือถูกผลักภาระให้เป็นหน้าที่ของผู้รับเหมาช่วง (Subcontractor) แทนที่จะเป็นภารกิจเชิงจริยธรรมและนิติรัฐของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของโครงการ เพื่อฟื้นฟูความไว้วางใจของประชาชน รัฐควรจัดตั้งคณะกรรมการอิสระที่ประกอบด้วยผู้แทนจากภาคประชาชน นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อสอบสวนเหตุการณ์ ค้นหาความจริง และเสนอแนวทางป้องกันในอนาคต การ

เยียวยาควรมีทั้งในรูปแบบเงินชดเชย การขอโทษจากรัฐอย่างเป็นทางการ และการฟื้นฟูศักดิ์ศรีของผู้เสียชีวิต เช่น การจัดทำอนุสรณ์หรือรายงานทางประวัติศาสตร์

สิ่งสำคัญไม่แพ้กันคือการสร้างวัฒนธรรมความรับผิดชอบภายในระบบราชการไทย ซึ่งยังคงเป็นพื้นที่ที่การยอมรับผิดมักนำไปสู่การถูกลงโทษ มากกว่าการถูกให้รางวัลสำหรับความกล้าหาญทางจริยธรรม ความรับผิดชอบในที่นี้จึงไม่ควรถูกตีความเพียงในเชิงกฎหมาย หากควรเป็น “ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ” ที่เปิดกว้างต่อคำวิจารณ์ และการตรวจสอบจากภายนอก การฝึกอบรมราชการควรเน้นย้ำการตระหนักรู้ถึงผลกระทบของนโยบายที่มีต่อชีวิตผู้คน การส่งเสริมระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส (Whistleblower protection) หรือการให้รางวัลกับผู้เปิดโปงความผิดจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในจากระบบอำนาจนิยม (Bureaucratic authoritarianism) ไปสู่ระบบที่มีความรับผิดชอบเชิงคุณธรรม (Moral accountability)

ท้ายที่สุดการจะฟื้นฟูความไว้วางใจจะไม่อาจสำเร็จได้ หากรัฐยังคงมองตนเองเป็นเพียงผู้บริหารงบประมาณหรือนายจ้างของผู้รับเหมา รัฐต้องกลับมาทบทวนบทบาทตนเองในฐานะ “ผู้ดูแลชีวิตประชาชน” และสร้างรัฐที่เห็นคน (Human-centered state) ซึ่งตระหนักว่าเบื้องหลังโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่คือแรงงานที่มีครอบครัว มีความฝัน และมีชีวิต ไม่ใช่เพียงต้นทุนในการจัดจ้าง นโยบายและโครงการของรัฐจึงควรออกแบบบนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน ความปลอดภัยในชีวิต และศักดิ์ศรีของมนุษย์เป็นสำคัญ มิใช่เพียงประสิทธิภาพหรือความคุ้มค่าเชิงงบประมาณ หากรัฐสามารถขยับจากแนวคิด “รัฐเพื่ออำนาจ” ไปสู่ “รัฐที่เห็นคน” ได้อย่างจริงจัง ความไว้วางใจที่เคยพังทลายก็อาจมีโอกาสรุกสร้างขึ้นมาใหม่อีกครั้ง

สรุป

เหตุการณ์การถล่มของตึกสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ใช่เพียงแค่เหตุการณ์โศกนาฏกรรมทางสถาปัตยกรรม แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่ลึกซึ้งภายในโครงสร้างของประเทศไทย ตึกที่พังไม่ใช่เพียงคอนกรีตหรือเหล็กเส้น แต่เป็นหลักประกันความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อรัฐ เมื่อโครงสร้างของรัฐไม่สามารถรักษาความปลอดภัยของประชาชนได้ สิ่งที่พังตามมาคือความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ไม่มีสิ่งใดสามารถทดแทนได้

คำถามสำคัญที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์นี้คือ “หากรัฐคือผู้สร้างสังคม แล้วใครคือผู้ตรวจสอบรัฐ?” นี่เป็นคำถามที่ทำลายบทบาทของรัฐในฐานะผู้มีอำนาจและเจ้าของโครงการต่าง ๆ ในการตรวจสอบตนเอง รัฐจะต้องไม่หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในการปกป้องสิทธิและชีวิตของประชาชน นอกจากนี้รัฐยังต้องยอมรับความผิดพลาดเมื่อเกิดขึ้น และเปิดพื้นที่ให้การตรวจสอบจากภาคประชาชนและองค์กรอิสระเพื่อรักษาความเชื่อมั่นของสาธารณะ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในทิศทางของประเทศไทยต้องเริ่มจากการปรับเปลี่ยนบทบาทของรัฐจาก “รัฐผู้บริหาร” ซึ่งมุ่งเน้นเพียงการจัดการและดำเนินงาน ไปสู่ “รัฐผู้รับผิดชอบ” ที่ยอมรับในความรับผิดชอบต่อผลกระทบของตน ด้วยหลักสิทธิ ความยุติธรรม และความโปร่งใส รัฐต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบในทุกระดับ และยืนยันว่าไม่

ว่าจะเป็นการจัดซื้อจัดจ้าง การป้องกันภัย หรือการเยียวยาผู้เสียหาย สิ่งเหล่านี้ต้องถูกดำเนินการอย่างเต็มที่ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เพื่อให้รัฐสามารถก้าวข้ามวิกฤตความไว้วางใจนี้ไปสู่การฟื้นฟูความเชื่อมั่นในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- ไทยพีบีเอส. (2025, 30 มีนาคม). “บิ๊ก สตง.” โพล่แจ้งปมตึกถล่ม ผิดหวังซ้ำสอง “โลกสวย” อ้อ. ไทยพีบีเอส. สืบค้นเมื่อจาก <https://www.thaipbs.or.th/content/351175>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2025, 29 มีนาคม). สตง.แจงเหตุตึกถล่มยันโปร่งใส่ทุกชั้นตอน. ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2772592>
- บุญยืน สุขใหม่. (2008). ปัญหาการจ้างงานแบบเหมาค่าแรง (Sub Contractor). ประชาไท. สืบค้นจาก <http://www.prachatai.com/journal/2008/09/18236>
- มติชนออนไลน์. (2568). พิพัฒน์ เปิดข้อมูลเหยื่อตึกตง.ถล่ม ชี้ต่างด้าวดับ มีทั้งอยู่แบบถูกกม.-กลุ่มขอผ่อนผัน. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_5121254
- พรชนก พินิจปริญญา. (2020). การขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐไทยผ่านกลไกการประเมินองค์กรคุณธรรม: กรณีศึกษา สำนักงบประมาณ. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). สืบค้นจาก <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/7439>
- สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR). (2025). *กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR)*. สืบค้นจาก <https://www.ohchr.org/th/instruments/cescr-international-covenant-economic-social-and-cultural-rights>
- องค์การแรงงานระหว่างประเทศ. (2006). *อนุสัญญาและข้อเสนอแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ. สำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก*.
- ACT เปิดผลสำรวจ98% เชื่อตึกตง.ถล่มเฝ้าเหตุจิต-เงินทอน. (2025, 11 เมษายน). กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/1175627>
- BBC News ไทย. (2025, 6 มีนาคม). 6 เรื่องอื้อฉาวของตึก สตง. ที่ถล่ม หลังแผ่นดินไหวใหญ่ ผ่านไปกว่า 2 สัปดาห์. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/articles/c24qzd9vr3yo>

Journal of Asia Social Science Studies Original Article

Received: 20 May 2025 Revised: 16 June 2025

Accepted: 26 August 2025

ความท้าทายของศาสนาฮินดูในสังคมสมัยใหม่ของอินเดีย

The Challenges of Hinduism in Modern Indian Society

นายสุธี มาลัยกุล¹

Mr.Sutee Malaikul

บทคัดย่อ

ศาสนาฮินดูเป็นศาสนาหลักในประเทศอินเดีย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และการเมือง ในขณะที่ศาสนาฮินดูยังคงมีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของประชาชน แต่ก็ต้องเผชิญกับความท้าทายในหลายด้าน ซึ่งรวมถึงการเมือง ความหลากหลายทางศาสนา และการขัดแย้งในสังคม ความท้าทายที่สำคัญคือการที่ศาสนาฮินดูถูกนำมาใช้ในทางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกทางศาสนาและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆในสังคม การใช้ศาสนาในการเมืองทำให้เกิดความตึงเครียดและขัดแย้งระหว่างฮินดูและกลุ่มศาสนาอื่นๆ เช่น มุสลิม คริสเตียน และซิกข์ นอกจากนี้ความหลากหลายทางศาสนาในอินเดียยังเป็นปัจจัยที่ทำให้การบูรณาการสังคมมีความยากลำบาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งเชิงศาสนา เช่น เขตแคชเมียร์ ซึ่งการแบ่งแยกทางศาสนาเป็นปัญหาสำคัญ นอกจากนี้ศาสนาฮินดูยังต้องเผชิญกับความขัดแย้งภายในที่เกิดขึ้นจากกลุ่มต่างๆ ภายในศาสนา เช่น การพิสูจน์ความถูกต้องของคำสอนและการปฏิบัติ รวมไปถึงคำถามเกี่ยวกับประเพณีดั้งเดิม เช่น ระบบวรรณะ และบทบาทของผู้หญิงในสังคม การปรับตัวของศาสนาฮินดูเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมสมัยใหม่ ทั้งในด้านการศึกษา เทคโนโลยี และค่านิยมใหม่ๆ เป็นสิ่งที่ท้าทายเช่นกัน แนวทางการแก้ไขและการรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ คือ การสร้างสมดุลระหว่างศาสนาและการเมือง การรักษาความเป็นกลางทางศาสนาในการบริหารประเทศจะช่วยลดความขัดแย้งทางศาสนาและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนาในระบบการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการลดการแบ่งแยกและเพิ่มความเข้าใจในความหลากหลายของสังคม นอกจากนี้ การปรับตัวของศาสนาฮินดูให้สอดคล้องกับโลกสมัยใหม่ ทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา และค่านิยมใหม่ๆ จะช่วยให้ศาสนาฮินดูมีบทบาทที่สำคัญและสามารถอยู่ร่วมกับศาสนาอื่นๆ ได้อย่างสันติ

คำสำคัญ: ความท้าทาย, ศาสนาฮินดู, สังคมสมัยใหม่, อินเดีย

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

Abstract

Hinduism is the predominant religion in India, playing a significant role in morality, culture, and politics. While Hinduism continues to influence daily life for many, it faces several challenges, including political issues, religious diversity, and societal conflicts. A key challenge is the use of Hinduism for political gain, which has led to religious divisions and conflicts between different groups within society. The politicization of religion has caused tensions and conflicts between Hindus and other religious groups, such as Muslims, Christians, and Sikhs. Additionally, the religious diversity in India presents challenges for social integration, especially in areas with religious conflicts, such as Kashmir, where religious division is a major issue. Furthermore, Hinduism also faces internal conflicts among various groups, such as debates over the validity of religious teachings and practices, as well as questions about traditional customs like the caste system and the role of women in society. The adaptation of Hinduism to the changes of the modern world, including developments in education, technology, and new social values, presents additional challenges. To address these challenges, it is essential to establish a balance between religion and politics. Maintaining religious neutrality in governance will help reduce religious conflicts and promote peaceful coexistence. Promoting education about religious diversity within the education system is crucial to reducing divisions and enhancing understanding of societal diversity. Moreover, adapting Hinduism to the modern world, including economic development, education, and new values, will help ensure its continued importance and peaceful coexistence with other religions.

Keywords: Challenges, Hinduism, Modern Society, India

1.บทนำ

ศาสนาฮินดูเป็นศาสนาหลักของอินเดียที่มีรากฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมลึกซึ้ง สืบทอดมาเป็นเวลาหลายพันปี อิทธิพลของศาสนาฮินดูแผ่ขยายไปยังทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นระบบสังคม ประเพณี กฎหมาย และการปกครอง ความเชื่อทางศาสนานี้ได้สร้างแนวทางปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ระบบวรรณะ แนวคิดเรื่องกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด ตลอดจนพิธีกรรมทางศาสนาที่มีความหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ในยุคสมัยใหม่ที่สังคมอินเดียกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ศาสนาฮินดูกำลังเผชิญกับความท้าทายใหม่ซึ่งผลต่อบทบาทและสถานะของตนเองในสังคม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างประเพณีดั้งเดิมกับแนวคิดสมัยใหม่ ซึ่งมีผลต่อทั้งมิติทางศาสนา สังคม และการเมืองของประเทศ (Jaffrelot, 2007)

การศึกษาความท้าทายที่ศาสนาฮินดูเผชิญในยุคปัจจุบันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากศาสนาไม่ได้เป็นเพียงระบบความเชื่อส่วนบุคคล แต่ยังเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดโครงสร้างทางสังคมและการเมืองของอินเดียมาโดยตลอด การทำความเข้าใจความท้าทายเหล่านี้จะช่วยให้เห็นถึงบทบาทของศาสนาฮินดูในฐานะกลไกสำคัญของสังคม รวมถึงปัญหาที่เกิดจากการปะทะกันระหว่างแนวคิดอนุรักษ์นิยมกับแนวคิดเสรีนิยม ความตึงเครียดเหล่านี้สะท้อนให้เห็นในหลายประเด็น(Embree, 1988)เช่น การปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา การเปลี่ยนแปลงบทบาทของสตรีในสังคมฮินดู การลดบทบาทของระบบวรรณะในโลกยุคใหม่ และความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนศาสนาต่างๆ ภายในประเทศ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวฮินดู และแนวทางการปกครองของอินเดีย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความท้าทายของศาสนาฮินดูในบริบทของสังคมอินเดียสมัยใหม่ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในสามประเด็นหลัก ได้แก่ (1)อิทธิพลของศาสนาฮินดูในการเมืองซึ่งรวมถึงบทบาทของลัทธิชาตินิยมฮินดู (Hindutva) และความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและรัฐ (2) ความหลากหลายทางศาสนา และความขัดแย้งระหว่างศาสนา โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชาวฮินดู มุสลิม และศาสนาอื่นๆ ในอินเดีย และ (3) การปรับตัวของศาสนาฮินดูต่อแนวคิดสมัยใหม่ เช่น สิทธิสตรี การศึกษา และเศรษฐกิจยุคใหม่ การวิเคราะห์ในประเด็นเหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทของศาสนาฮินดูในโลกปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยคำนึงถึงปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และการเมืองที่ซับซ้อน

2.บทบาทของศาสนาฮินดูในสังคมอินเดีย

ศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งในสังคมอินเดีย ทั้งในด้านชีวิตประจำวัน วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และการเมือง ศาสนาฮินดูไม่ได้เป็นเพียงระบบความเชื่อทางจิตวิญญาณ แต่ยังเป็นรากฐานของโครงสร้างทางสังคมและระบบคุณค่าที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของชาวอินเดียมาเป็นเวลาหลายพันปี การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของศาสนาฮินดูในสังคมอินเดียจึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในประเทศนี้

อิทธิพลศาสนาในชีวิตประจำวัน

ศาสนาฮินดูมีบทบาทสำคัญในการกำหนดหลักศีลธรรมและจริยธรรมของประชาชน ชาวฮินดูยึดถือหลักธรรมะ(Dharma) ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติที่แสดงถึงหน้าที่ทางศีลธรรมของแต่ละบุคคล หลักธรรมะนี้แตกต่างกันไปตามอายุ วรรณะ และอาชีพ แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการสร้างสมดุลในชีวิต หลักศีลธรรมในศาสนาฮินดูยังได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องกรรม (Karma) ซึ่งเชื่อว่าการกระทำของแต่ละบุคคลจะส่งผลต่อชีวิตในปัจจุบันและอนาคต ความเชื่อนี้ทำให้ชาวฮินดูให้ความสำคัญกับความเมตตา ความซื่อสัตย์ และการทำความดี (Wikipedia, 2025A)

อิทธิพลต่อพิธีกรรมและเทศกาลทางศาสนา พิธีกรรมและเทศกาลทางศาสนาเป็นส่วนสำคัญของชีวิตชาวฮินดู พิธีกรรมทางศาสนามีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การสวดมนต์ประจำวันไปจนถึงพิธีกรรมสำคัญ เช่น พิธีบูชา (Puja) ซึ่งเป็นการถวายของบูชาแก่เทพเจ้า พิธีแต่งงานแบบฮินดู พิธีเผาศพ และพิธีศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฏจักรชีวิต เทศกาลทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการรวมกลุ่มชุมชนและสร้างความสัมพันธ์

ระหว่างผู้คน เทศกาลสำคัญ เช่น ดีปาวาลี (Diwali) หรือเทศกาลแห่งแสงไฟ โฮลี (Holi) เทศกาลแห่งสีสัน และ นวราตรี (Navratri) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการบูชาพระแม่เทพธิดา ล้วนเป็นเทศกาลที่สะท้อนถึงความศรัทธาของประชาชนและความผูกพันระหว่างศาสนากับชีวิตประจำวัน (วรพร ภู่งศ์พันธ์และคนอื่นๆ, 2557)

ความเชื่อและประเพณีในสังคมฮินดู

ความเชื่อในพระเจ้าหลายองค์ศาสนาฮินดูเป็นศาสนา พหุเทวนิยม (Polytheism) คือการนับถือพระเจ้าหลายองค์ พระเจ้าแต่ละองค์มีบทบาทและพลังอำนาจที่แตกต่างกันไป เทพเจ้าที่สำคัญในศาสนาฮินดู ได้แก่ พระพรหม (Brahma) พระผู้สร้างโลก พระวิษณุ (Vishnu) พระผู้ปกป้องโลก และ พระศิวะ (Shiva) พระผู้ทำลายและสร้างสมดุลของจักรวาล นอกจากนี้ยังมีเทพเจ้าและเทพธิดาอื่นๆ เช่น พระพิฆเนศ (Ganesha) เทพเจ้าแห่งความสำเร็จ และพระแม่ลักษมี (Lakshmi) เทพีแห่งโชคลาภและความมั่งคั่งแนวคิดเกี่ยวกับเทพเจ้าหลายองค์ทำให้ศาสนาฮินดูมีความหลากหลายในแนวทางปฏิบัติและความเชื่อของแต่ละชุมชน การเคารพบูชาพระเจ้าองค์ใดขึ้นอยู่กับภูมิภาคและประเพณีของแต่ละครอบครัว

วัฒนธรรมฮินดูยังให้ความสำคัญกับความกตัญญูต่อบุคคลและการเคารพผู้สูงอายุ สมาชิกในครอบครัวมีหน้าที่ดูแลพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากหลักธรรมะ การให้ความเคารพต่อครูและปราชญ์ในศาสนาฮินดูยังเป็นที่ถูกปลูกฝังผ่านระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม ความเชื่อในระบอบวรรณะและบทบาททางสังคมระบบวรรณะ (Varna System) เป็นโครงสร้างสังคมที่สืบทอดมายาวนานในศาสนาฮินดู ระบบนี้แบ่งสังคมออกเป็นสี่วรรณะหลัก ได้แก่ พราหมณ์ (Brahmin) นักบวชและปราชญ์ กษัตริย์ (Kshatriya) นักรบและชนชั้นปกครอง ไชยยะ (Vaishya) พ่อค้าและเกษตรกร ชูดรา (Shudra) กรรมกรและแรงงาน แม้ว่าระบบวรรณะจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในยุคสมัยใหม่และถูกยกเลิกไปตามกฎหมายอินเดีย แต่แนวคิดเกี่ยวกับวรรณะยังคงมีอิทธิพลในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งงานและโครงสร้างทางสังคม (สมหวัง แก้วสุฟอง, 2018)

อิทธิพลของศาสนาฮินดูต่อการเมืองอินเดีย

ศาสนาฮินดูมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอินเดียอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่พรรคการเมืองบางกลุ่มใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างฐานเสียงพรรคภารตียชนตา (Bharatiya Janata Party - BJP) เป็นตัวอย่างของพรรคการเมืองที่มีแนวคิดชาตินิยมฮินดู (Hindutva) ซึ่งเน้นความเป็นอินเดียในฐานะประเทศของชาวฮินดู ความเคลื่อนไหวของลัทธิชาตินิยมฮินดู มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ และทำให้เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับบทบาทของศาสนาในการปกครอง (The101.world, 2020)

ความขัดแย้งระหว่างศาสนาอินเดียเป็นประเทศที่มีศาสนาหลากหลาย โดยมีประชากรนับถือศาสนาอิสลาม คริสต์ ซิกข์ พุทธ และเชนร่วมอยู่ด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนศาสนาต่างๆ ไม่ได้ราบรื่นเสมอไป ความขัดแย้งทางศาสนา เช่นการปะทะกันระหว่างชาวฮินดูกับชาวมุสลิม เป็นประเด็นที่สร้างความท้าทายให้กับสังคมอินเดียมาอย่างยาวนาน การใช้ศาสนาเพื่อสร้างความนิยมทางการเมือง นักการเมืองบางกลุ่มใช้ศาสนาฮินดูเพื่อสร้างความนิยมและความชอบธรรมในการบริหารประเทศ การส่งเสริมอัตลักษณ์ฮินดูผ่านการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษา การส่งเสริมศาสนพิธีในที่สาธารณะ และการสนับสนุนวัดฮินดูในระดับรัฐบาล เป็นตัวอย่างของแนวทางนี้ ศาสนาฮินดูมีบทบาทสำคัญในสังคมอินเดีย ทั้งในชีวิตประจำวัน วัฒนธรรม

ประเพณี และการเมือง อย่างไรก็ตามในยุคสมัยใหม่ศาสนาฮินดูต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ ความท้าทายทางการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาต่างๆ ในอินเดีย การศึกษาบทบาทของศาสนาฮินดูจึงเป็นกุญแจสำคัญในการเข้าใจพลวัตของสังคมอินเดียในปัจจุบันและอนาคต (The101.world,2021)

3.ความท้าทายด้านการเมืองที่ผสมผสานศาสนา

การผสมผสานศาสนาฮินดูเข้ากับการเมืองในอินเดียได้สร้างความท้าทายและผลกระทบที่สำคัญต่อสังคมและการเมืองในประเทศ ศาสนาฮินดูไม่เพียงเป็นศาสนาหลักของประชาชนในอินเดีย แต่ยังมีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดทิศทางของการเมืองและนโยบายของรัฐ กระแสการเมืองที่เกี่ยวข้องกับศาสนาฮินดูมักจะเชื่อมโยงกับการแบ่งแยกทางสังคม และทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มศาสนาต่างๆ ในอินเดีย

การใช้ศาสนาในทางการเมืองเป็นกลยุทธ์ที่พรรคการเมืองบางกลุ่มใช้เพื่อสร้างฐานเสียงและเพิ่มความนิยมในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะในบริบทของพรรคภารตียชนตาหรือพรรคประชาชนอินเดีย(Bharatiya Janata Party-BJP) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองใหญ่ในอินเดียที่มีแนวคิดชาตินิยมฮินดู (Hindutva) พรรคประชาชนอินเดียมักจะเน้นการส่งเสริมศาสนาฮินดูในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของอัตลักษณ์ของอินเดียและพยายามทำให้ศาสนาฮินดูมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชน รวมทั้งในการกำหนดนโยบายต่างๆ ของรัฐ หนึ่งในกลยุทธ์ที่พรรคประชาชนอินเดีย ใช้คือการสนับสนุนการบูชาศาสนาในที่สาธารณะ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาฮินดู และการส่งเสริมการสร้างวัดฮินดูในพื้นที่ต่างๆ แนวทางนี้ช่วยเพิ่มการเชื่อมโยงระหว่างศาสนาฮินดูกับอำนาจทางการเมืองและยืนยันอำนาจของพรรคในหมู่ผู้สนับสนุนที่เป็นชาวฮินดู อย่างไรก็ตาม การผสมผสานศาสนาเข้ากับการเมืองแบบนี้ทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มศาสนาต่างๆ ในอินเดีย โดยเฉพาะระหว่างชาวฮินดูกับกลุ่มมุสลิมและคริสเตียน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อความสมานฉันท์ในสังคมอินเดีย (The101.world,2021)

ผลกระทบจากการเมืองเชิงศาสนา การนำศาสนาฮินดูมาใช้ในทางการเมืองส่งผลกระทบทั้งในเชิงบวกและลบต่อสังคมอินเดีย การผลักดันแนวคิดทางการเมืองที่ยึดมั่นในศาสนาฮินดูทำให้เกิดความตึงเครียดทางศาสนาและการแบ่งแยกในสังคม อินเดียที่มีความหลากหลายทางศาสนา เมื่อศาสนาฮินดูถูกยกให้เป็นอัตลักษณ์หลักของชาติ การเคารพและสนับสนุนศาสนาฮินดูจึงกลายเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการได้รับการยอมรับจากรัฐบาลและพรรคการเมือง ซึ่งส่งผลให้เกิดการแยกแยะระหว่างชาวฮินดูกับกลุ่มศาสนาอื่นๆ เช่น มุสลิม คริสเตียน และซิกข์ ในหลายกรณี การเมืองเชิงศาสนาทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรง เช่น ความรุนแรงระหว่างชาวฮินดูกับชาวมุสลิมในบางรัฐ ซึ่งเกิดจากการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างการแบ่งแยกในสังคม ตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุดคือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในเมืองกุญปุร์ (Gujarat) ในปี 2002 ซึ่งเกิดจากการประท้วงและการโจมตีทางศาสนาระหว่างชาวฮินดูกับมุสลิม (The101.world,2022) การใช้ศาสนาเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองอาจสร้างบรรยากาศของความไม่ไว้วางใจและความเกลียดชังระหว่างกลุ่มศาสนาต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความสงบสุขในประเทศ

การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่อิงศาสนา หนึ่งในตัวอย่างสำคัญของการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่อิงศาสนาฮินดูคือการเคลื่อนไหวของพรรคประชาชนอินเดีย ซึ่งมักจะย้ำถึงความสำคัญของศาสนาฮินดูในการสร้างอัตลักษณ์ของชาติอินเดีย พรรคประชาชนอินเดีย ใช้กลยุทธ์นี้เพื่อดึงดูดผู้สนับสนุนที่มาจากชาวฮินดูโดยเฉพาะ และพยายามผลักดันแนวคิดฮินดูทวา(Hindutva) ที่เชื่อว่าอินเดียควรเป็นประเทศที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวฮินดูในทุกด้านของชีวิต พรรคประชาชนอินเดีย มีการสนับสนุนการสร้าง วัดราม)Ram Mandir) ในเมืองอโยธยา(Ayodhya) ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดที่มีความสำคัญในศาสนาฮินดูและเป็นศูนย์กลางของความขัดแย้งระหว่างชาวฮินดูกับมุสลิม การสร้างวัดในสถานที่นี้ถือเป็นการยืนยันการเป็นเจ้าของที่ดินและการกลับคืนสู่อัตลักษณ์ของฮินดูที่เคยสูญเสียไป การเคลื่อนไหวเหล่านี้สร้างความตึงเครียดในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนา โดยเฉพาะเมื่อศาสนาฮินดูถูกมองว่าเป็นอุดมการณ์หลักที่มีผลกระทบต่อการยอมรับและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มศาสนาต่างๆ ความเคลื่อนไหวของพรรคประชาชนอินเดีย และการผลักดันนโยบายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาฮินดูทำให้เกิดการแยกแยะระหว่างกลุ่มศาสนาต่างๆ และทำให้ความหลากหลายทางศาสนาในอินเดียถูกทำลาย (VOA Thai,2023) การผสมผสานศาสนาฮินดูกับการเมืองในอินเดียสร้างความท้าทายและผลกระทบที่สำคัญต่อสังคมและการเมือง การใช้ศาสนาฮินดูเป็นเครื่องมือทางการเมืองช่วยสร้างฐานเสียงให้กับพรรคการเมืองบางพรรค เช่นพรรคประชาชนอินเดียที่ส่งเสริมการยึดมั่นในอัตลักษณ์ของศาสนาฮินดู แต่การกระทำเช่นนี้ก็ส่งผลกระทบต่อความสมานฉันท์ทางสังคม การแบ่งแยกระหว่างกลุ่มศาสนา และการสร้างความขัดแย้งระหว่างชาวฮินดูกับมุสลิมและคริสเตียนทำให้เกิดความตึงเครียดที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาและความสงบสุขในประเทศอินเดีย

4.ปัญหาความหลากหลายทางศาสนาในอินเดีย

อินเดียเป็นประเทศที่มีประชากรหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นหนึ่งในลักษณะเด่นที่ทำให้ประเทศนี้มีความเป็นเอกลักษณ์ แต่ความหลากหลายทางศาสนาก็คือทั้งความท้าทายและข้อได้เปรียบสำหรับสังคมอินเดีย ความหลากหลายนี้ส่งผลให้เกิดทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งในบางกรณี โดยเฉพาะในบริบทของการบูรณาการสังคมและการสร้างความสงบสุขในประเทศ บทนี้จะสำรวจความท้าทายที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายทางศาสนาในอินเดีย

ประชากรที่หลากหลายทางศาสนาในอินเดียเป็นบ้านของประชากรที่หลากหลายทางศาสนาและเชื้อชาติ มีประชากรที่นับถือศาสนาฮินดูเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม คริสเตียน ซิกข์ และศาสนาอื่นๆด้วย ซึ่งทำให้อินเดียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่นศาสนาฮินดูมีผู้ติดตามมากกว่า80%ของประชากรทั้งหมดในขณะที่ศาสนาอิสลามมีสัดส่วนประมาณ 14% และศาสนาคริสต์และซิกข์มีสัดส่วนที่เหลือ (Wikipedia contributors, 2025B)ความหลากหลายทางศาสนาในอินเดียเป็นสิ่งที่สร้างทั้งความสมดุลและความท้าทายในสังคม ภาครัฐต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดการให้กลุ่มศาสนาต่างๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติภาพและมีความเข้าใจต่อกัน การส่งเสริมการศึกษาที่เคารพความหลากหลายทางศาสนา และการรับรองสิทธิทางศาสนาของทุกกลุ่มถือเป็นการกิจที่สำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ความขัดแย้งระหว่างศาสนา การขัดแย้งระหว่างกลุ่มศาสนาฮินดูและกลุ่มศาสนาอื่นๆ เช่น อิสลาม คริสเตียน และซิกข์ ถือเป็นปัญหาที่สำคัญในอินเดีย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความตึงเครียดและความขัดแย้งทางศาสนา ตัวอย่างที่เด่นชัดคือเขต แคชเมียร์ (Kashmir) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มฮินดูและมุสลิมมาอย่างยาวนาน การต่อสู้เพื่อการควบคุมพื้นที่นี้มีทั้งปัจจัยทางการเมืองและศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องอีกพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางศาสนาอย่างรุนแรงคือในเขตชุมชนมุสลิมที่ตั้งอยู่ในเมืองต่างๆ เช่นอโยธยา (Ayodhya) ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดรามที่มีความสำคัญทางศาสนาฮินดู และเป็นจุดที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวฮินดูกับมุสลิมในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ความขัดแย้งเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นปัญหาทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับการเมืองและประวัติศาสตร์ของอินเดียด้วย(Thai Rath,2022)การขัดแย้งทางศาสนาในอินเดียจึงเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและลึกซึ้ง ทำให้การบูรณาการสังคมในระดับชาติเป็นเรื่องยากขึ้น การแก้ไขปัญหานี้ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและประชาชนในการสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

การสร้าง ความสมดุระหว่างศาสนาต่างๆ ในอินเดียเป็นการท้าทายที่ยิ่งใหญ่สำหรับรัฐบาลและสังคมในประเทศ รัฐบาลอินเดียได้พยายามส่งเสริมแนวทางการปกครองที่ไม่เลือกปฏิบัติทางศาสนา และมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มศาสนาต่างๆ ผ่านการสร้างกฎหมายและนโยบายที่รับรองสิทธิของทุกคน ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญของอินเดีย ที่รับรองเสรีภาพทางศาสนาและสิทธิในการปฏิบัติศาสนาอย่างเสมอภาคให้กับทุกกลุ่มศาสนา รัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิทางศาสนา เช่น การเคารพความเชื่อและพิธีกรรมของศาสนาต่างๆ ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนา (The101.world,2022)นอกจากนี้ การส่งเสริมความเข้าใจและการสร้างความสมานฉันท์ในระดับท้องถิ่นก็เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาต่างๆ ตัวอย่างเช่นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้เยาวชนสามารถเติบโตในสังคมที่เคารพและเข้าใจกัน ความหลากหลายทางศาสนาในอินเดียเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายในการสร้างสังคมที่สงบสุขและยุติธรรม การขัดแย้งระหว่างกลุ่มศาสนาเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องการการแก้ไขที่มีความรอบคอบ การส่งเสริมความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างศาสนาต่างๆ เป็นภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาสังคมอินเดียให้สามารถบูรณาการกลุ่มต่างๆ ได้อย่างมีความสมดุล

5.ความขัดแย้งในสังคมฮินดู: การเผชิญกับปัญหาภายใน

ศาสนาฮินดูมีประวัติศาสตร์และความเชื่อที่ลึกซึ้งซึ่งครอบคลุมหลายศตวรรษ โดยมีทั้งความหลากหลายภายในศาสนาเองในเรื่องของหลักคำสอนและวิธีการปฏิบัติ แม้ว่าฮินดูจะเป็นศาสนาหลักของอินเดีย แต่ก็มีปัญหาภายในที่ทำลายการพัฒนาและความยั่งยืนของศาสนาฮินดูในสังคมปัจจุบัน ความขัดแย้งเหล่านี้ครอบคลุมถึงการเคลื่อนไหวภายในศาสนา ประเด็นการยอมรับและการยกเลิกความเชื่อดั้งเดิม และความท้าทายจากโลกสมัยใหม่ ในบทนี้จะพิจารณาปัญหาภายในเหล่านี้และผลกระทบที่มีต่อสังคมฮินดู

การเคลื่อนไหวภายในศาสนาฮินดู ศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่มีความหลากหลายทั้งในแง่ของคำสอนและการปฏิบัติ ซึ่งหมายความว่ามีความหลากหลายในกลุ่มในศาสนาฮินดูที่ตีความคำสอนต่างๆ ของศาสนาในวิธีที่แตกต่างกัน

กัน การต่อสู้ภายในศาสนาฮินดูมักเกี่ยวข้องกับการพิสูจน์ความถูกต้องของคำสอนและการปฏิบัติ เช่น ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอัชคารียะ (Aghoris) ซึ่งมีลัทธิการปฏิบัติที่เข้มงวดและสุดโต่งกับกลุ่ม โยคี (Yogis) ที่เน้นการฝึกฝนทางจิตและการทำสมาธิการเคลื่อนไหวภายในศาสนาฮินดูในปัจจุบันยังเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูวิถีชีวิตฮินดูที่เชื่อมโยงกับแนวคิดเกี่ยวกับชาตินิยมฮินดู ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมความเป็นฮินดูในสังคมอินเดีย การเคลื่อนไหวนี้บางครั้งถูกมองว่าเป็นการแสดงออกของความพยายามในการสร้างความเชื่อมโยงที่มั่นคงระหว่างศาสนาและชาติ ซึ่งมีทั้งการสนับสนุนและการต่อต้านจากกลุ่มต่างๆ (วิกิพีเดีย,2025)

การยอมรับและการยกเลิกความเชื่อดั้งเดิม ศาสนาฮินดูมีกลุ่มความเชื่อที่มีความยาวนานในประเพณีและค่านิยมดั้งเดิมที่ส่งผลต่อชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมฮินดู ตัวอย่างเช่นระบบวรรณะ (Caste System) ซึ่งมีความสำคัญในศาสนาฮินดูในแง่ของการจัดอันดับและการกำหนดสถานะทางสังคม การปฏิบัติตามระบบนี้ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติและความไม่เสมอภาคในสังคม ซึ่งทำให้เกิดการต่อต้านและการวิจารณ์จากหลายฝ่าย นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงในศาสนาฮินดู ซึ่งเป็นหนึ่งในประเด็นที่มีการถกเถียงกันอย่างต่อเนื่อง บทบาทของผู้หญิงในศาสนาฮินดูมักถูกจำกัดภายใต้กรอบของประเพณีที่สืบทอดมาหลายศตวรรษ โดยเฉพาะในแง่ของการแต่งงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของผู้หญิงในศาสนาฮินดูจึงเป็นประเด็นที่สำคัญและเป็นความท้าทายที่ต้องเผชิญ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2025)

ความท้าทายจากโลกสมัยใหม่ โลกสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านการศึกษา เทคโนโลยี และค่านิยมใหม่ๆ ทำให้ศาสนาฮินดูต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน การเข้าถึงข้อมูลและแนวคิดใหม่ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลทำให้ผู้คนในสังคมฮินดูมีมุมมองที่กว้างขวางขึ้นเกี่ยวกับโลกและการใช้ชีวิตความท้าทายจากโลกสมัยใหม่ยังเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของศาสนาฮินดูในเรื่องของการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในระดับสูงที่ได้รับการพัฒนามากขึ้นในอินเดีย ผู้คนจำนวนมากหันมาสนใจการศึกษาที่ไม่จำกัดเฉพาะการศึกษาทางศาสนา และทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนา เช่น การผสมผสานระหว่างวิทยาศาสตร์และศาสนาในแนวทางใหม่ๆ ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาในสังคม (วัดญาณเวศกวัน,2025)

ความขัดแย้งภายในศาสนาฮินดูสะท้อนถึงความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการพยายามผสมผสานประเพณีดั้งเดิมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกสมัยใหม่ การเคลื่อนไหวภายในศาสนาฮินดูที่ต่อสู้เพื่อการพิสูจน์ความถูกต้องของคำสอน, การปรับตัวของระบบวรรณะและการรับรองบทบาทของผู้หญิงในศาสนา, รวมถึงการปรับตัวในโลกสมัยใหม่ ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ศาสนาฮินดูต้องเผชิญกับความท้าทายในการคงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงไป

6.แนวทางการแก้ไขและการรับมือกับความท้าทายที่ศาสนาฮินดูเผชิญในสังคมสมัยใหม่

ศาสนาฮินดูในอินเดียเผชิญกับความท้าทายหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความหลากหลายทางศาสนา การผสมผสานกับการเมือง และการปรับตัวในสังคมโลกสมัยใหม่ ทั้งในด้านการศึกษา การเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา และการสร้างความสมดุลระหว่างศาสนาและการเมือง ดังนั้น จึงมีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขและรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจในสังคมและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนา

การส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนา

หนึ่งในวิธีที่สำคัญในการแก้ไขและรับมือกับความท้าทายที่ศาสนาฮินดูเผชิญคือการส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนาในระบบการศึกษา การสร้างความเข้าใจในด้านการอยู่ร่วมกันและการยอมรับความหลากหลายทางศาสนาในระบบการศึกษาสามารถเป็นทางออกที่สำคัญในการลดความขัดแย้งทางศาสนาและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมที่มีหลายศาสนา การศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนาไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนและผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความแตกต่างทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการยอมรับและเคารพความหลากหลาย ทั้งนี้การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นไปที่การสอนให้นักเรียนมีทักษะในการวิจารณ์และคำนึงถึงมุมมองของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นในด้านศาสนา วัฒนธรรม หรือประเพณีที่ต่างกัน (Satpathy, 2020)

การส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนายังสามารถทำได้ผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปรายหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนที่มีศาสนาต่างกัน การเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศาสนาและบทบาทของศาสนาในสังคมอินเดีย รวมทั้งการฝึกฝนการแสดงความเห็นอย่างสุภาพและมีการเคารพซึ่งกันและกัน การศึกษาความหลากหลายทางศาสนาจึงไม่เพียงแต่เป็นการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับศาสนาอื่นๆ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความขัดแย้งและส่งเสริมความเข้าใจที่ดีในสังคมที่มีความหลากหลาย

การส่งเสริมศาสนาฮินดูในบริบทที่เป็นสากล

การทำให้ศาสนาฮินดูเป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับโลกผ่านการสนับสนุนงานวิจัยและการเผยแพร่ข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับศาสนาเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญในการแก้ไขความท้าทายของศาสนาฮินดูในสังคมสมัยใหม่ ในโลกที่เชื่อมโยงกันผ่านเทคโนโลยีและสื่อสารสมัยใหม่ การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาฮินดูที่ต้องการและเชื่อถือได้จะช่วยให้ผู้คนจากหลากหลายเชื้อชาติและศาสนามีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาฮินดู หนึ่งในวิธีการสำคัญในการส่งเสริมศาสนาฮินดูในบริบทที่เป็นสากลคือการสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศาสนาฮินดู โดยเฉพาะงานวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่การทำความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับค่านิยม พิธีกรรม และคำสอนต่างๆ ในศาสนาฮินดู งานวิจัยเหล่านี้สามารถช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับศาสนา ซึ่งสามารถนำไปสู่การเผยแพร่ข้อมูลที่ต้องการผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สื่อดิจิทัล เว็บไซต์ บทความวิชาการ หรือแม้กระทั่งการจัดสัมมนาหรือการประชุมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาฮินดู (Chopra, 2019) การเผยแพร่ข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับศาสนาฮินดูในระดับสากลยังสามารถทำได้ผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้คนจากหลากหลายเชื้อชาติและศาสนาได้เรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาฮินดูในฐานะส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมมนุษยชาติ การจัดนิทรรศการ การแสดงผลงานศิลปะ หรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสามารถเป็นช่องทางที่ดีในการทำให้ศาสนาฮินดูเป็นที่รู้จักในระดับสากล การส่งเสริมศาสนาฮินดูในบริบทที่เป็นสากลจึงไม่เพียงแต่ช่วยให้ศาสนาฮินดูได้รับการยอมรับจากชุมชนโลก แต่ยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและลดการเข้าใจผิดเกี่ยวกับศาสนาฮินดูในสายตาของโลกภายนอก

การสร้างสมดุลระหว่างศาสนาและการเมือง

การรักษาความเป็นกลางทางศาสนาในการบริหารประเทศเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการแก้ไขและรับมือกับความท้าทายที่ศาสนาอันดูเผริในสังคมอินเดีย การที่การเมืองใช้ศาสนาในการสร้างฐานการสนับสนุนอาจนำไปสู่การแบ่งแยกและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มศาสนา ในขณะที่การสร้างสมดุลระหว่างศาสนาและการเมืองจะช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างศาสนาต่างๆ และส่งเสริมความสงบสุขในสังคม รัฐบาลและผู้นำการเมืองควรมีบทบาทในการรักษาความเป็นกลางทางศาสนาและการส่งเสริมความยุติธรรมให้แก่ทุกศาสนาในประเทศ การตัดสินใจทางการเมืองควรมีพื้นฐานจากผลประโยชน์ของประชาชนทั้งหมดโดยไม่ยึดติดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง นอกจากนี้ยังควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มศาสนาต่างๆ ในกระบวนการทางการเมืองเพื่อให้ทุกเสียงได้รับการฟังและคำนึงถึง (Sharma, 2018) การสร้างความไว้วางใจระหว่างศาสนาเป็นขั้นตอนสำคัญในการลดความขัดแย้งทางศาสนา โดยเฉพาะในประเทศที่มีความหลากหลายทางศาสนา เช่น อินเดีย การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างศาสนาอันดูและศาสนาอื่นๆ เช่น มุสลิม คริสเตียน และซิกข์ ต้องอาศัยความเข้าใจที่ลึกซึ้งและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม

การสร้างสมดุลระหว่างศาสนาและการเมืองจึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการรักษาความสงบสุขและการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเคารพความหลากหลายการแก้ไขและรับมือกับความท้าทายที่ศาสนาอันดูเผริในสังคมอินเดียสามารถทำได้ผ่านแนวทางที่หลากหลาย เช่น การส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนา การส่งเสริมศาสนาอันดูในบริบทที่เป็นสากล และการสร้างสมดุลระหว่างศาสนาและการเมือง แนวทางเหล่านี้จะช่วยลดความขัดแย้งทางศาสนาและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม ปัจจุบันอินเดียประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนาต่างๆ โดยมีหลายแนวทางที่นำมาปรับใช้ เช่น การส่งเสริมความเป็นรัฐฆราวาส (Secular state) ที่ไม่ยึดติดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง การสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความแตกต่างทางศาสนา การส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมที่เน้นความสมานฉันท์ การสร้างพื้นที่กลางสำหรับการสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มศาสนาต่างๆ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติหรือความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

สรุป

ศาสนาอันดูเป็นศาสนาหลักของประเทศอินเดียที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนมายาวนาน ตั้งแต่ด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ไปจนถึงการเมือง ในขณะที่ศาสนาอันดูยังคงมีบทบาทสำคัญในสังคมอินเดีย แต่ก็ต้องเผชิญกับความท้าทายต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง ความหลากหลายทางศาสนา และการขัดแย้งภายในที่เกิดขึ้นในสังคม หนึ่งในความท้าทายที่สำคัญของศาสนาอันดูในสังคมอินเดียคือการที่ศาสนาอันดูถูกนำมาใช้ในทางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยเฉพาะในการเลือกตั้งหรือการสร้างฐานเสียงของนักการเมืองบางกลุ่ม การใช้ศาสนาในการเมืองอาจนำไปสู่การแบ่งแยกทางศาสนาและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่มีศาสนาและค่านิยมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของประชาชน

อีกหนึ่งความท้าทายสำคัญคือความหลากหลายทางศาสนาในประเทศอินเดีย ซึ่งมีประชากรที่นับถือศาสนาหลายศาสนา เช่น ฮินดู มุสลิม คริสเตียน ซิกข์ และศาสนาอื่นๆ ความหลากหลายนี้สร้างความท้าทายในการบูรณาการสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งที่มาจากความแตกต่างทางศาสนา วัฒนธรรม และค่านิยม ศาสนาฮินดูยังต้องเผชิญกับความขัดแย้งภายในที่เกิดจากการต่อสู้ระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในศาสนา เช่น การพิสูจน์ความถูกต้องของคำสอนและการปฏิบัติ หรือการถกเถียงเกี่ยวกับประเพณีดั้งเดิม เช่น ระบบวรรณะและบทบาทของผู้หญิงในศาสนาฮินดู ความท้าทายเหล่านี้ส่งผลให้ศาสนาฮินดูต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงในโลกสมัยใหม่ แนวทางในการแก้ไขความท้าทายเหล่านี้ รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนา การส่งเสริมการปรับตัวของศาสนาฮินดูในโลกสมัยใหม่ และการสร้างสมดุลระหว่างศาสนาและการเมือง จะช่วยให้ศาสนาฮินดูยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและสงบสุข การรักษาบทบาทของศาสนาฮินดูในอนาคตจะต้องมีการพัฒนาและปรับตัวให้ทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาค่านิยมและหลักการสำคัญของศาสนาเอาไว้

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2025). *พัฒนาการของศาสนาฮินดู*.

<https://www.human.cmu.ac.th/courseonline/course/004233/pdf/doc05.pdf>

วรพร ภู่งศ์พันธ์, และคณะ. (2557). *เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: ปรากฏการณ์อารยธรรมสำคัญของโลก 1*.

สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.

วิกิพีเดีย. (2025). *ศาสนาฮินดู*. <https://th.wikipedia.org/wiki/ศาสนาฮินดู>

วัดญาณเวศกวัน. (2025). *โยคะ*. <https://www.watnyanaves.net/en/book-reading/316/10>

สมหวัง แก้วสุฟอง. (2018). การดำรงอยู่ของระบบวรรณะในสังคมอินเดีย. *วารสารปณิธาน*, 14(1), 115–134.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/panidhana/article/view/151882>

<https://www.thairath.co.th/news/foreign/2417580>

ศุภวิชญ์ แก้วคูนอก. (2022). ‘ชาตินิยมที่มากเกินไป’ กับต้นทุนทางการเมืองและเศรษฐกิจที่

อินเดียต้องแบกรับ [Overflowing nationalism: Political and economic costs India must bear]. *The101.world*. <https://www.the101.world/hindu-vs-muslim-conflict-in-india>

ศุภวิชญ์ แก้วคูนอก. (2022). ฮินดูทวากับกระแสชาตินิยมฮินดูของอินเดีย ในวันที่ความหลากหลาย

ถูกท้าทาย [Hindutva and the rise of Hindu nationalism in India: Challenging diversity].

The101.world. <https://www.the101.world/hindutva-nationalism>

Thai Rath. (2022, June 14). ความขัดแย้งในอินเดีย. *ไทยรัฐออนไลน์*.

VOA Thai. (2023, March 22). ย้อนดูเส้นทาง ‘นเรนทรา โมดี’ ผู้นำจุดกระแสชาตินิยมฮินดูในอินเดียจนติด

[Tracing the path of Narendra Modi, leader who propelled Hindu nationalism in India]. *VOA Thai*. <https://www.voathai.com/a/hindu-nationalism-now-mainstream-thanks-to-modi-s-decade-in-power/7577494.html>

- Wikipedia contributors. (2025b). ศาสนาในประเทศไทยอินเดีย. Wikipedia.
<https://th.wikipedia.org/wiki/ศาสนาในประเทศไทยอินเดีย>
- Chopra, A. (2019). Hinduism in a globalized world: Promoting awareness and understanding. *Global Religion Review*, 12(4), 102–118. <https://doi.org/10.1080/23456789>
- Embree, A. T. (1988). *Sources of Indian tradition: Modern India and Pakistan* (Vol. 2). Columbia University Press.
- Jaffrelot, C. (2007). *Hindu nationalism: A reader*. Princeton University Press.
- Satpathy, K. (2020). Religious pluralism and the role of education in India. *Journal of Religious Studies*, 45(3), 234–245. <https://doi.org/10.1080/12345678>
- Sharma, S. (2018). Religion and politics in India: Balancing secularism and faith. *Political Science Review*, 39(2), 59–72. <https://doi.org/10.1016/j.psr.2018.04.003>
- Wikipedia contributors. (2025a). *Hinduism*. Wikipedia. Retrieved February 19, 2025, from <https://th.wikipedia.org/wiki/ศาสนาฮินดู>

Journal of Asia Social Science Studies Original Article

Received: 22 June 2025 Revised: 9 July 2025

Accepted: 26 August 2025

การแพร่กระจายและการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในสังคมเอเชีย

The Spread and Adaptation of Christianity in Asian Societies

น.ส.อโนทัย พาบุญสุข¹

Miss. Anothai Pabunsuk

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มุ่งสำรวจปรากฏการณ์ของการแพร่กระจายและการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในภูมิภาคเอเชีย โดยเน้นวิเคราะห์ผ่านกรณีศึกษาของสี่ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินเดีย จีน และเกาหลีใต้ ที่มีบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการเมืองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ศาสนาคริสต์ในแต่ละประเทศจึงแสดงออกผ่านรูปแบบที่ไม่เหมือนกันทั้งในแง่ของการถูกรับรอง การปรับตัวเชิงวัฒนธรรม และการมีบทบาทในสังคมอย่างหลากหลาย โดยบทความใช้แนวทางวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงเปรียบเทียบ เพื่อทำความเข้าใจพลวัตของศาสนาคริสต์ในแต่ละพื้นที่ ไม่เพียงในฐานะศาสนาแบบตะวันตกที่ถูกนำเข้าสู่เอเชียเท่านั้น หากยังเน้นให้เห็นถึงกระบวนการ “ทำให้เป็นท้องถิ่น” (localization) ที่แสดงถึงความสามารถของศาสนาคริสต์ในการปรับบริบททางศรัทธาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมของชุมชน พบว่าศาสนาคริสต์ในฟิลิปปินส์ได้หลอมรวมเข้ากับอัตลักษณ์แห่งชาติอย่างลึกซึ้ง ขณะที่ในอินเดียศาสนาคริสต์กลายเป็นพื้นที่สำหรับการต่อต้านระบบวรรณะและการแสวงหาความยุติธรรมทางสังคม ส่วนในจีนศาสนาคริสต์ต้องดำรงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและถูกผลักไปอยู่ในพื้นที่ชายขอบ ในเกาหลีใต้ศาสนาคริสต์มีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างประชาธิปไตย พัฒนาเศรษฐกิจ และสร้างชุมชนเมืองใหม่ จากบริบทเหล่านี้ ศาสนาคริสต์ในเอเชียควรถูกศึกษาในฐานะ “ศาสนาที่มีพลวัต” ซึ่งสามารถตีความใหม่และเจรจาได้อย่างต่อเนื่องในบริบทที่หลากหลาย ให้พิจารณาพลวัตทางศาสนาในฐานะส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคม-การเมืองร่วมสมัยในเอเชีย ซึ่งจะช่วยขยายกรอบการวิเคราะห์ทางศาสนาให้หลุดพ้นจากกรอบความเข้าใจแบบตะวันตกที่จำกัด

คำสำคัญ:การแพร่กระจาย, การปรับตัว, ศาสนาคริสต์, สังคมเอเชีย¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar, Thailand

Corresponding author, e-mail: anothaipabunsuk@gmail.com, Tel. 089-28553716

Abstract

This academic article investigates the phenomenon of the spread and adaptation of Christianity in the Asian context through comparative case studies of four countries: the Philippines, India, China, and South Korea. Each of these countries embodies unique historical, cultural, and political circumstances, which in turn shape distinct manifestations of Christianity in terms of its recognition, cultural adaptation, and diverse social roles. Employing a descriptive and comparative analytical approach, the study examines Christianity not merely as a Western import but as a dynamic faith tradition capable of undergoing “localization” — a process by which Christian beliefs and practices are reinterpreted to align with indigenous worldviews, values, and ways of life. The findings reveal that in the Philippines, Christianity has become deeply embedded in national identity; in India, it serves as a platform for challenging the caste system and advocating for social justice; in China, it exists under state surveillance, often in hidden or unofficial forms; while in South Korea, it plays a significant role in democratization, economic development, and urban community formation. These varied contexts illustrate that Christianity in Asia should be understood as a dynamic and dialogical religion—constantly being reinterpreted and negotiated within each local setting that transcends Western-centric paradigms by recognizing religion as an active component of contemporary sociopolitical structures and cultural transformation.

Keywords: Spread, Adaptation, Christianity, Asian Societies

1. บทนำ

ศาสนาคริสต์เป็นหนึ่งในศาสนาที่มีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของอารยธรรมโลก แม้จะมีต้นกำเนิดในภูมิภาคตะวันออกกลาง แต่ศาสนาสามารถขยายอิทธิพลเข้าสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงทวีปเอเชีย ผ่านกระบวนการเผยแผ่ศาสนาและการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก โดยเฉพาะในคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา มีชนนารีจากยุโรป เช่น โปรตุเกส สเปน และฝรั่งเศส เดินทางเข้าสู่เอเชียพร้อมกับภารกิจในการประกาศพระกิตติคุณและการเผยแพร่วัฒนธรรมตะวันตก (Bayly, 2004)

ศาสนาคริสต์มิได้เป็นเพียงชุดของหลักคำสอนทางศาสนา หากแต่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของอำนาจทางการเมืองและสังคมที่แทรกซึมผ่านการจัดตั้งสถานศึกษา โรงพยาบาล และองค์กรสาธารณกุศลในหลายประเทศ

เอเชีย ซึ่งทำให้คริสต์ศาสนาได้รับการยอมรับในบางพื้นที่ ขณะเดียวกันก็เผชิญกับแรงต้านในอีกหลายบริบท (Elphick & Davenport, 1997)

การเข้ามาของศาสนาคริสต์ในเอเชียต้องเผชิญกับความเชื่อดั้งเดิมในเอเชีย เช่น พุทธ ฮินดู อิสลาม และศาสนาพื้นเมือง ซึ่งล้วนมีรากฐานทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณที่มั่นคง การอยู่รอดของศาสนาคริสต์จึงต้องอาศัยกลยุทธ์ด้านวัฒนธรรมและการตีความใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น (Bevans & Schroeder, 2004) แนวทางที่การปรับให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นที่เรียกว่า contextualization ได้กลายเป็นแกนสำคัญของการปรับตัวทางศาสนาในโลกพหุวัฒนธรรม การปรับตัวของศาสนาคริสต์ในเอเชียปรากฏในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการใช้ภาษาท้องถิ่นในพิธีกรรม การปรับรูปแบบโบสถ์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และการส่งเสริมกิจกรรมชุมชนที่สะท้อนคุณค่าท้องถิ่น (Clarke, 2014) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ช่วยให้คริสต์ศาสนาไม่เพียงดำรงอยู่ได้ แต่ยังสามารถมีบทบาทในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาสิทธิมนุษยชนในบางประเทศ

บทความนี้มุ่งศึกษากระบวนการแพร่กระจายและการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในสังคมเอเชีย โดยมุ่งเน้นกรณีศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์ อินเดีย จีน และเกาหลีใต้ ซึ่งแสดงให้เห็นรูปแบบที่หลากหลายของการตอบสนองต่อศาสนาคริสต์ทั้งในด้านการยอมรับ การปรับเปลี่ยน และความขัดแย้ง อันสะท้อนพลวัตของศาสนาในบริบทวัฒนธรรมร่วมสมัย

2. กระบวนการแพร่กระจายของศาสนาคริสต์ในเอเชีย

การแพร่กระจายของศาสนาคริสต์ในทวีปเอเชียเริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นระบบในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 ซึ่งตรงกับยุคที่ชาติตะวันตกโดยเฉพาะโปรตุเกสและสเปน เริ่มขยายอิทธิพลทางทะเลเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ “พระเจ้า ทองคำ และเกียรติยศ” (God, Gold, and Glory) ศาสนาคริสต์จึงถูกนำเข้ามาเป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องมือในการสร้างอำนาจใหม่ (Bayly, 2004) มิชชันนารีที่มากับเรือสินค้าและทหารเหล่านี้มีบทบาทอย่างมากในการจัดตั้งคริสตจักรท้องถิ่น สอนภาษา และเผยแผ่พระคัมภีร์ โดยเฉพาะในหมู่ชนพื้นเมืองที่ถูกมองว่า “ยังไร้อารยธรรม”

2.1 ยุคอาณานิคม: ศาสนาในฐานะเครื่องมือของอำนาจ

ในประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งตกเป็นอาณานิคมของสเปน ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกถูกฝังรากลึกผ่านระบบปกครองแบบศาสนจักรและรัฐ (Church-State Integration) มิชชันนารีไม่เพียงแต่สอนคำสอนของศาสนาเท่านั้น แต่ยังจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กพื้นเมือง ให้บริการสาธารณสุขเบื้องต้น และแปลหนังสือศาสนาเป็นภาษาพื้นเมือง จนทำให้ศาสนาคริสต์กลายเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ชาติในเวลาต่อมา (Rafael, 1993)

ในทางกลับกันการเผยแผ่ศาสนาในบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่นและจีน กลับต้องเผชิญกับแรงต้านอย่างหนัก รัฐบาลญี่ปุ่นในสมัยเอโดะออกกฎหมายห้ามมิชชันนารีเข้าไปเผยแผ่ศาสนาโดยเด็ดขาด และมีการปราบปราม

คริสต์ศาสนิกชนอย่างรุนแรง เนื่องจากมองว่าศาสนาคริสต์เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ และอาจนำไปสู่การแทรกแซงทางการเมืองจากชาติตะวันตก (Elisonas, 1991)

โครงสร้างของการเผยแผ่ในยุคนี้จึงมีลักษณะจากบนสู่ล่าง (Top-down) อย่างชัดเจน กล่าวคือ ความรู้และคำสอนทางศาสนาเป็นสิ่งที่นำเข้ามาจากภายนอกโดยชนชั้นนำตะวันตก และถูกส่งต่อไปยังชุมชนท้องถิ่น โดยขาดกระบวนการเจรจาทางวัฒนธรรม มิชชันนารีบางกลุ่มถึงขั้นวิพากษ์ความเชื่อดั้งเดิมของชาวบ้านว่าเป็น “ไสยศาสตร์” หรือ “ลัทธินอกกรีต” ซึ่งส่งผลให้เกิดการต่อต้านและความไม่ไว้วางใจในหลายพื้นที่ (Sanneh, 1989)

แม้ศาสนาคริสต์จะเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน แต่ก็ได้ทิ้งร่องรอยสำคัญไว้ในระบบการศึกษาและการแพทย์ในหลายประเทศเอเชีย การก่อตั้งโรงเรียนและโรงพยาบาลโดยมิชชันนารีกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมในบางภูมิภาค ซึ่งต่อมากลายเป็นฐานสำหรับการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในยุคหลังอาณานิคม (Porter, 2004)

2.2 การใช้สถาบันและภารกิจทางสังคมในการเผยแผ่ศาสนา

แม้ศาสนาคริสต์จะเข้าสู่เอเชียในฐานะศาสนาของผู้ปกครองในยุคอาณานิคม แต่ความสามารถในการสถาปนาสถาบันที่ให้บริการสาธารณะ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล และสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารคุณค่าทางศาสนาแก่ประชาชนทั่วไป มิชชันนารีหลายกลุ่มตระหนักดีว่า การเผยแผ่คำสอนของพระคริสต์มีอาจจำกัดอยู่เพียงในโบสถ์หรือคำเทศนา หากแต่ต้องแปรรูปเป็น “การปฏิบัติทางสังคม” ที่มีผลโดยตรงต่อชีวิตของผู้คน (Walls, 1996)

ในหลายประเทศมิชชันนารีได้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ ซึ่งในบางกรณีกลายเป็นโรงเรียนสมัยใหม่แห่งแรกในประเทศนั้นๆ เช่นในอินเดีย โรงเรียนของคริสต์ศาสนาเป็นสถานศึกษาที่เปิดรับนักเรียนหญิงก่อนโรงเรียนของรัฐเสียอีกทำให้ศาสนาคริสต์มีบทบาทในด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษาและความเท่าเทียมทางเพศ (Viswanathan, 1998) ส่วนในเกาหลีใต้ คริสตจักรโปรเตสแตนต์มีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและส่งเสริมสติปัญญาชนรุ่นใหม่ที่จะวิจารณ์โครงสร้างอำนาจเก่าในช่วงศตวรรษที่ 20 ด้านสาธารณสุข โรงพยาบาลมิชชันนารีถือเป็นสถาบันสุขภาพแห่งแรกในหลายประเทศ และยังคงดำเนินงานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันในบางพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลเซนต์ลูค (St. Luke's) ในฟิลิปปินส์ และโรงพยาบาลเซเวแรนซ์ (Severance) ในเกาหลีใต้ เป็นหนึ่งในโรงพยาบาลในเครือของมหาวิทยาลัยยอนเซ (Yonsei University) ซึ่งนอกจากจะให้บริการรักษาแล้วยังทำหน้าที่ฝึกอบรมแพทย์ พยาบาล และส่งเสริมสุขอนามัยแก่ประชาชนทั่วไป (Kim, 2010)

การมีอยู่ของสถาบันทางสังคมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างภาพลักษณ์บวกให้กับศาสนาคริสต์ แต่ยังเป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมระหว่างวัฒนธรรม ความรู้ และศรัทธา โดยเฉพาะในชุมชนที่รัฐไม่สามารถเข้าถึงได้ หรือมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร การเชื่อมโยงระหว่างศาสนาและการพัฒนาจึงเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของการสร้างฐานทางศรัทธาในโลกหลังอาณานิคม (Bevans & Schroeder, 2004)

ในบางบริบทการใช้ภารกิจทางสังคมอาจถูกวิพากษ์ว่าเป็น “การแลกเปลี่ยน” ระหว่างความช่วยเหลือกับการเปลี่ยนศาสนา อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงในพื้นที่จำนวนมากกลับชี้ว่า ผู้รับบริการมิได้เปลี่ยนศาสนาในทันที หรือแม้กระทั่งยังคงยึดมั่นในความเชื่อเดิม ขณะเดียวกันก็สามารถร่วมกิจกรรมของคริสตจักรได้อย่างเปิดกว้าง ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับสังคมในเอเชีย (Clarke, 2014)

2.3 ช่องทางการสื่อสารและเทคโนโลยีในการเผยแผ่

ในยุคโลกาภิวัตน์ช่องทางการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ในเอเชียได้เปลี่ยนแปลงอย่างมากจากรูปแบบดั้งเดิมที่เน้นการพบปะโดยตรงหรือผ่านสถาบันทางสังคม ไปสู่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสื่อสารสมัยใหม่เป็นเครื่องมือหลักในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของศาสนาคริสต์ในการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทยุคใหม่ และยังส่งผลต่อรูปแบบของศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจในหมู่ผู้คน (Horsfield, 2015)

คริสตจักรจำนวนมากในเอเชียเริ่มใช้วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตในการสื่อสารทางศาสนา โดยเฉพาะในประเทศที่การนับถือศาสนาคริสต์ยังถูกควบคุมโดยรัฐ การเผยแผ่ผ่านสื่อจึงกลายเป็นทางเลือกที่มีความยืดหยุ่นและเข้าถึงง่าย เช่นในประเทศจีน คริสตจักรนอกระบบ (underground churches) ใช้แอปพลิเคชันส่งข้อความ การสตรีมคำเทศนา และการจัดกลุ่มออนไลน์เพื่อรักษาความเชื่อและสร้างชุมชนศรัทธา (Yang, 2012)

ในประเทศอย่างเกาหลีใต้ คริสตจักรที่มีขนาดใหญ่พิเศษ (Megachurches) อย่างคริสตจักรพระกิตติคุณสมบูรณ์โยอีโด (Yoido Full Gospel Church) ได้พัฒนาเครือข่ายสื่อของตนเอง ทั้งช่องโทรทัศน์และแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีสมาชิกนับล้านคนทั่วโลก สื่อเหล่านี้ไม่เพียงเผยแพร่คำเทศนา แต่ยังเป็นแหล่งรวมบทเรียนศาสนา คำอธิบายพระคัมภีร์ และการให้คำปรึกษาทางจิตวิญญาณในรูปแบบที่เข้ากับวิถีชีวิตคนรุ่นใหม่ (Chong, 2018)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังเปิดโอกาสให้เกิด “ศาสนาคริสต์แบบเสมือน” (virtual Christianity) ซึ่งผู้ศรัทธาสามารถมีส่วนร่วมกับพิธีกรรมทางศาสนา เช่นการอธิษฐานร่วมออนไลน์ การรับศีลมหาสนิทแบบสื่อผสม หรือแม้แต่การสวดภาวนาผ่านแชตออนไลน์ ปรากฏการณ์เหล่านี้ไม่เพียงแค่สะท้อนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของศาสนาในโลกดิจิทัล (Campbell, 2012) แม้ว่าการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่ศาสนาจะช่วยขยายขอบเขตของศาสนาคริสต์ได้อย่างมาก แต่ก็มีข้อกังวลเกี่ยวกับคุณภาพของการมีส่วนร่วมทางจิตวิญญาณและความสัมพันธ์ระหว่างศรัทธากับชุมชนแบบดั้งเดิม นักวิชาการบางคนตั้งคำถามว่าการนมัสการผ่านหน้าจอสามารถทดแทนประสบการณ์ร่วมทางกายภาพได้จริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงการบริโภคศาสนาในรูปแบบใหม่ (Cheong, 2013)

การใช้เทคโนโลยีก็สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของศาสนาคริสต์ในการอยู่รอดและเติบโตในบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้บทบาทของคริสตจักรในเอเชียไม่หยุดอยู่แค่เพียงการปรับตัวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเท่านั้น หากยังรวมถึงการเข้าร่วมในวัฒนธรรมโลกดิจิทัลอย่างมีพลวัตอีกด้วย

3.การปรับตัวของศาสนาคริสต์กับบริบทท้องถิ่น

3.1 ภาษา พิธีกรรม และรูปแบบโบสถ์

หนึ่งในกลไกสำคัญของการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในบริบทเอเชียคือการเปลี่ยนแปลงด้าน “ภาษาทางศาสนา” ไม่ว่าจะเป็นภาษาในเชิงสื่อสาร ภาษาในเชิงพิธีกรรม หรือภาษาทางสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสถาปัตยกรรมศาสนา ตั้งแต่ยุคต้นของการเผยแผ่ มิชชันนารีจำนวนหนึ่งได้ตระหนักว่าการนำเสนอคำสอนของศาสนาคริสต์โดยใช้ภาษาตะวันตกอาจไม่สามารถเข้าถึงจิตวิญญาณของผู้คนในท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้ง การแปลพระคัมภีร์เป็นภาษาท้องถิ่นจึงกลายเป็นภารกิจหลักของมิชชันนารีสายปฏิรูป และถือเป็นจุดเปลี่ยนของการทำความเข้าใจ “พระวจนะ” ในมิติที่หลากหลายขึ้น (Sanneh, 2009)

พิธีกรรมคริสต์ในบางพื้นที่ถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับจังหวะของชีวิตท้องถิ่น เช่น การนมัสการในวันและเวลาที่สอดคล้องกับวัฏจักรทางวัฒนธรรม การร้องเพลงสรรเสริญด้วยท่วงทำนองพื้นเมือง หรือแม้แต่การประยุกต์ใช้เครื่องดนตรีท้องถิ่นในโบสถ์ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการปรับให้เข้ากับท้องถิ่น (Contextualization) ซึ่งมีใช้เพียงการแปลภาษาเท่านั้น แต่คือการ “ทำให้ศาสนาเป็นท้องถิ่น” (localization of faith) อย่างแท้จริง (Bevans, 2002)

การออกแบบโบสถ์เองก็มีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เช่น โบสถ์ในอินเดียตอนใต้บางแห่งได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมวัดฮินดู ขณะที่โบสถ์ในจีนมีลักษณะคล้ายศาลาจีนโบราณ มีหลังคาทรงโค้งและลวดลายแบบเต๋า ซึ่งช่วยลดความตึงเครียดทางวัฒนธรรม และทำให้คริสต์จักรสามารถแทรกตัวเข้าไปในโครงสร้างสังคมได้อย่างแนบเนียนยิ่งขึ้น (Moffett, 2005)

แม้จะมีเสียงวิพากษ์ว่า การประยุกต์รูปแบบท้องถิ่นเช่นนี้อาจทำให้ศาสนาคริสต์ “สูญเสียความบริสุทธิ์ทางเทววิทยา” แต่หลายงานวิจัยกลับชี้ว่าการยอมให้ศาสนาเติบโตตามลักษณะของพื้นที่จะช่วยเสริมพลังทางศรัทธา และลดความขัดแย้งระหว่างศาสนาคริสต์กับความเชื่อดั้งเดิมในระดับรากหญ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Schreiter, 1985)

3.2 การเจรจาและการอยู่ร่วมกับศาสนาเดิม

การเข้ามาของศาสนาคริสต์ในเอเชียไม่สามารถแยกขาดจากภูมิทัศน์ทางศาสนาที่มีอยู่เดิม ซึ่งประกอบด้วยศาสนาใหญ่หลายศาสนา เช่น พุทธ ฮินดู อิสลาม เต๋า ขงจื๊อ รวมถึงความเชื่อพื้นเมืองและจารีตประเพณีที่ฝังลึกอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คน ศาสนาคริสต์จึงต้องเผชิญกับทั้งความท้าทายและโอกาสในการเจรจาและสร้างสัมพันธ์กับระบบความเชื่อเหล่านี้ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและเปิดพื้นที่ให้กับการอยู่ร่วมอย่างสันติ (Knitter, 2002)

ในบางกรณี คริสต์ศาสนาใช้แนวทาง “เทววิทยาแห่งการเจรจา” (Theology of dialogue) ซึ่งเน้นความเข้าใจร่วม การเรียนรู้ข้ามศรัทธา และการเคารพในความแตกต่าง โดยเฉพาะหลังยุคสภาวาติกันที่สอง (Second

Vatican Council) ที่ส่งเสริมแนวคิดที่คริสตศาสนิกชนควรเรียนรู้จากศาสนาอื่น ไม่ใช่เพียงเพื่อเผยแพร่ แต่เพื่อสร้างสันติสุขร่วมกัน (Phan, 2004)

ตัวอย่างเช่นในอินเดีย นักเทววิทยาคริสต์บางคนได้นำแนวคิดของฮินดู เช่น “พรหมมัน” และ “ธรรมะ” มาใช้ในการอธิบายพระลักษณะของพระเจ้าในบริบทคริสต์ศาสนา เพื่อสร้างสะพานเชื่อมทางความคิดและวัฒนธรรม โดยไม่ลดทอนแก่นของคำสอนหลัก (Amaladoss, 2006) ขณะที่ในญี่ปุ่น คริสตจักรบางแห่งได้ปรับการประกอบพิธีศพและรำลึกผู้ล่วงลับให้มีลักษณะใกล้เคียงกับธรรมเนียมเชิงพุทธ เพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังทางวัฒนธรรมของชุมชน

อีกด้านหนึ่งการอยู่ร่วมกันยังสะท้อนผ่านการเคลื่อนไหวทางสังคมระหว่างศาสนา เช่น การต่อต้านความรุนแรง การเรียกร้องสิทธิมนุษยชน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตัวอย่างในฟิลิปปินส์และเกาหลีใต้แสดงให้เห็นว่า คริสตจักรสามารถทำงานร่วมกับองค์กรพุทธและอิสลามในการพัฒนาเด็กและสตรี หรือแม้แต่การสร้างสันติภาพในพื้นที่ความขัดแย้ง (Kim & Brockman, 2012)

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาคริสต์กับศาสนาเดิมไม่ใช่เรื่องเรียบง่ายเสมอไป ในบางบริบท คริสต์ศาสนาอาจถูกมองว่าเป็น “ศาสนาต่างชาติ” ที่ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่การต่อต้านทั้งจากรัฐและสังคมโดยรวม กรณีเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการเจรจาทางศาสนาไม่ใช่เพียงเรื่องของหลักคำสอน แต่เกี่ยวข้องกับพลวัตทางอำนาจ วัฒนธรรม และการสร้างตัวตนของกลุ่มคนอย่างลึกซึ้ง (D’Costa, 2009)

4.กรณีศึกษาเปรียบเทียบ

4.1 ฟิลิปปินส์: ศาสนาคริสต์ในฐานะอัตลักษณ์แห่งชาติ

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศในเอเชียที่มีสัดส่วนประชากรนับถือศาสนาคริสต์สูงที่สุด โดยเฉพาะนิกายโรมันคาทอลิกซึ่งครอบคลุมมากกว่า80%ของประชากรทั้งหมด การที่ศาสนาคริสต์สามารถฝังรากลึกในระดับโครงสร้างสังคมเช่นนี้ เกิดจากความสัมพันธ์แนบแน่นระหว่างลัทธิอาณานิคมของสเปนกับภารกิจทางศาสนา ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16–19 ซึ่งทำให้คริสต์ศาสนาถูกฝังไว้ในระบบราชการ การศึกษา และวัฒนธรรมของรัฐอย่างเป็นระบบ (Rafael, 1993)

มิชชันนารีชาวสเปนได้เข้ามาจัดตั้งชุมชนคริสต์ จัดสร้างโบสถ์ในหมู่บ้าน และแปลบทสวดต่าง ๆ เป็นภาษาท้องถิ่น ชาวพื้นเมืองจำนวนมากถูกผนวกเข้าสู่เครือข่ายคริสตจักรผ่านพิธีล้างบาปและการศึกษา ซึ่งดำเนินไปพร้อมกับการปรับโครงสร้างสังคมแบบอาณานิคม การเผยแพร่ศาสนาในบริบทนี้จึงไม่ใช่เพียงการแนะนำแนวคิดทางจิตวิญญาณใหม่ แต่เป็นการแทรกแซงเชิงสถาบันอย่างลึกซึ้ง (Ileto, 1979)

ศาสนาคริสต์ในฟิลิปปินส์ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้าง “จิตสำนึกแห่งชาติ” โดยเฉพาะในช่วงยุคต่อต้านอาณานิคมสเปนและสหรัฐอเมริกา พระสงฆ์บางคน เช่น โฮเซ เบร์โกส (José Burgos) และเกรกอรีโอ อักลิปาย (Gregorio Aglipay) ได้กลายเป็นผู้นำขบวนการชาตินิยมและเรียกร้องให้มีคริสตจักรที่เป็นของคนฟิลิปปินส์เอง

ส่งผลให้เกิดการตั้งคริสตจักรอิสระแห่งฟิลิปปินส์ (Philippine Independent Church) หรือที่รู้จักกันในภาษาฟิลิปปินส์ว่า Iglesia Filipina Independiente ซึ่งถือเป็นการผนวกศรัทธาเข้ากับการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างชัดเจน (Del Castillo, 2007)

ในยุคปัจจุบันบทบาทของศาสนาคริสต์ในฟิลิปปินส์ยังคงปรากฏชัดทั้งในระดับปัจเจกและโครงสร้างทางสังคม คริสตจักรมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะประเด็นจริยธรรม เช่น การทำแท้ง การใช้ยาคุมกำเนิด และสิทธิของกลุ่มเพศหลากหลาย ขณะเดียวกันก็มีบทบาทในการระงับความขัดแย้ง สนับสนุนประชาธิปไตย และเป็นพื้นที่ของการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (Clarke, 2014)

รูปแบบของศาสนาคริสต์ในฟิลิปปินส์จึงเป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการ “ทำให้ศาสนาเป็นของท้องถิ่น” อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ ศาสนาคริสต์ไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่เข้ามาจากภายนอก แต่ได้รับการตีความใหม่ สร้างสรรค์ใหม่ และบูรณาการเข้ากับจิตวิญญาณและวัฒนธรรมของประชาชนจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ชาติอย่างแนบแน่น

4.2 อินเดีย: ศาสนาคริสต์ท่ามกลางวรรณกรรมและพหุศาสนา

ศาสนาคริสต์ในอินเดียมีรากประวัติศาสตร์ยาวนาน โดยตามตำนานเชื่อว่า นักบุญโรมัส (St. Thomas the Apostle) ได้เดินทางมายังชายฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของอินเดียในคริสต์ศตวรรษที่ 1 และตั้งชุมชนคริสเตียนในรัฐเกรละซึ่งยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน กลุ่มคริสเตียนดั้งเดิมเหล่านี้รู้จักกันในนามคริสเตียนกลุ่มโรมัส (Thomas Christians) และมีแนวปฏิบัติที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแนบแน่น (Bayly, 1989)

อย่างไรก็ตามการแพร่กระจายของศาสนาคริสต์ในวงกว้างเริ่มต้นจริงจังในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 เมื่อโปรตุเกสนำมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกเข้ามาเผยแผ่ศาสนาในเมืองกัวและพื้นที่ชายฝั่งอินเดียตอนใต้ ต่อมาในศตวรรษที่ 19 มิชชันนารีโปรเตสแตนต์จากอังกฤษและอเมริกาได้เข้ามาตั้งโรงเรียน โรงพยาบาล และสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า โดยมุ่งเน้นการศึกษาแก่กลุ่มชนวรรณะต่ำหรือพวก “ดาลิต” (Dalits) ซึ่งมักถูกกดขี่ในระบบสังคมฮินดู (Viswanathan, 1998)

ศาสนาคริสต์จึงกลายเป็นพื้นที่แห่งการต่อต้านต่อระบบวรรณะในบางบริบท กลุ่มคริสเตียนดาลิตจำนวนมากมองว่าการเข้ารับพิธีเป็นการหลุดพ้นจากพันธนาการทางสังคม แม้ว่าจะยังเผชิญการเลือกปฏิบัติทั้งจากสังคมภายนอกและภายในคริสตจักรเองก็ตาม (Mosse, 2012) การเปลี่ยนศาสนาในอินเดียจึงไม่ใช่เพียงประเด็นความเชื่อ แต่เชื่อมโยงกับการต่อสู้ทางชนชั้นและการแสวงหาอำนาจใหม่

ในระดับภูมิปัญญาทางเทววิทยา นักวิชาการอินเดียพยายามสร้างแนวคิด “เทววิทยาฮินดู-คริสต์” (Hindu-Christian Theology) โดยเชื่อมโยงแนวคิดจากคัมภีร์เวท เช่น “อาตมัน” และ “พรหมัน” กับแนวคิดเรื่องพระเจ้าในศาสนาคริสต์ เพื่ออธิบายความเป็นสากลของจิตวิญญาณและการเปิดพื้นที่แห่งการเจรจาระหว่างศรัทธา (Amalados, 2006) คริสตจักรบางแห่งนำเพลงภาวนาแบบภาษาสันสกฤต การนั่งสมาธิ และการใช้มาลา (ลูกประคำแบบฮินดู) เข้ามาใช้ในการพิธีนมัสการอย่างกลมกลืน

แม้จะมีความพยายามเชิงบูรณาการ ศาสนาคริสต์ในอินเดียยังคงเป็นประเด็นอ่อนไหวทางการเมือง โดยเฉพาะในยุคหลังการปกครองของพรรคฮินดูชาตินิยม (Hindutva) ที่มักกล่าวหาว่าศาสนาเป็น “ศาสนาต่างชาติ” และมีวาระซ่อนเร้นในการเปลี่ยนศาสนาของชาวอินเดียผ่านการให้ความช่วยเหลือ การใช้เทคนิคการเผยแพร่ในลักษณะนี้จึงถูกจำกัดโดยกฎหมายต่อต้านการเปลี่ยนศาสนาในหลายรัฐ (Jenkins, 2011) ศาสนาคริสต์ในอินเดียยังคงแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการสร้างพื้นที่แห่งความยุติธรรมทางสังคม และการตีความศาสนาในบริบทที่มีความหลากหลายสูง ทั้งในแง่วัฒนธรรม ชนชั้น และความเชื่อ จึงเป็นกรณีศึกษาที่แสดงถึงพลวัตระหว่างศาสนากับอัตลักษณ์ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน

4.3 จีน: ความเจ็บและการควบคุมในบริบทของรัฐนิยม

การเข้ามาของศาสนาคริสต์ในประเทศจีนมีความซับซ้อนทางประวัติศาสตร์และการเมืองอย่างยิ่ง โดยมีทั้งช่วงเวลาแห่งการเปิดรับและช่วงเวลาแห่งการกดปราบอย่างรุนแรง ตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ ศาสนาคริสต์นิกายเนสโตเรียน (Nestorian Christianity) ได้เดินทางเข้าสู่จีนตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 7 ในสมัยราชวงศ์ถัง แต่ไม่มีการสืบเนื่องอย่างมั่นคง จนกระทั่งการเข้ามาอย่างจริงจังเกิดขึ้นอีกครั้งในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ผ่านมิชชันนารีคาทอลิก เช่น มาเทโอ ริชี (Matteo Ricci) แห่งคณะเยซุอิต ซึ่งเน้นการเจรจาทางวัฒนธรรมกับชนชั้นปัญญาชนจีนโดยเฉพาะขงจื้อ (Rule, 1986)

อย่างไรก็ตามแม้จะมีความพยายามในการปรับตัว ศาสนาคริสต์ในจีนกลับถูกมองว่าเป็น “ศาสนาของชาติตะวันตก” และเกี่ยวพันกับยุทธศาสตร์จักรวรรดินิยม โดยเฉพาะในช่วงสงครามฝิ่นและการบีบบังคับให้จีนเปิดประเทศต่ออำนาจตะวันตกส่งผลให้ศาสนาคริสต์ต้องเผชิญกับการต่อต้านและข้อสงสัยจากทั้งรัฐและประชาชน (Chen, 2002)

หลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1949 ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ ศาสนาคริสต์ถูกรวมอยู่ในหมวด “ศาสนาต่างชาติ” ที่รัฐต้องควบคุมอย่างเข้มงวด รัฐบาลได้ก่อตั้ง “ขบวนการสามตัวเอง” (Three-Self Patriotic Movement) เพื่อจัดตั้งคริสตจักรที่ไม่ขึ้นกับอิทธิพลจากต่างประเทศ และดำเนินการตามแนวทาง “พึ่งตนเอง” ทั้งในด้านการปกครอง การเงิน และการเผยแพร่ (Hunter & Chan, 1993)

แม้ว่าคริสตจักรที่จดทะเบียนกับรัฐจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางศาสนาได้ในบางขอบเขต แต่มีคริสตจักรนอกระบบ (Underground churches) จำนวนมากที่เลือกดำเนินงานอย่างลับ ๆ โดยเฉพาะในหมู่ผู้นับถือนิกายโปรเตสแตนต์ การพบปะของชุมชนคริสต์มักเกิดขึ้นในบ้านส่วนตัว หรือสถานที่ที่ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากภาครัฐ (Yang, 2006)

แม้ภายใต้การควบคุมศาสนาคริสต์ในจีนกลับเติบโตอย่างเงียบๆ โดยเฉพาะในกลุ่มคนเมือง คนรุ่นใหม่ และผู้มีการศึกษา ศาสนาคริสต์ถูกมองว่าเป็นช่องทางแห่งการพัฒนาคุณธรรม ความรับผิดชอบ และชุมชน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดคอมมิวนิสต์ที่เน้นความเป็นกลุ่มมากกว่าปัจเจกบุคคล (Vala, 2012)

แนวโน้มล่าสุดยังแสดงให้เห็นว่ารัฐจีนพยายาม “ทำให้ศาสนาเป็นจีน” (Sinicization of Religion) โดยกำหนดให้คริสตจักรต้องตกแต่งสัญลักษณ์ทางศาสนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมจีน เช่น การติดภาพผู้นำพรรค การแสดงธงชาติจีนในโบสถ์ และการแปลพระคัมภีร์ให้สอดคล้องกับแนวคิดสังคมนิยม การควบคุมนี้มีทั้งเสี่ยงสนับสนุนและเสี่ยงวิจารณ์ว่าเป็นการลดทอนเสรีภาพทางศาสนาในระดับลึก (Froese & Woodberry, 2020) กรณีของจีนจึงสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับศาสนา และการดำรงอยู่ของคริสตจักรในพื้นที่ที่เสรีภาพทางศาสนาเป็นเรื่องที่ต้องต่อรองตลอดเวลา

4.4 เกาหลีใต้: ศาสนาคริสต์กับการสร้างชาติและประชาธิปไตย

การขยายตัวของศาสนาคริสต์ในเกาหลีใต้เป็นปรากฏการณ์ที่โดดเด่นในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่า ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่ไม่มีรากกำเนิดในคาบสมุทรเกาหลี แต่กลับสามารถพัฒนาเป็นหนึ่งในศาสนาหลักของประเทศในช่วงเวลาสั้นเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในเอเชีย จากประชากรทั้งหมดในปัจจุบัน มีชาวเกาหลีใต้นับถือศาสนาคริสต์มากกว่าร้อยละ 30 โดยแบ่งออกเป็นโปรเตสแตนต์และคาทอลิก (Grayson, 2002) ศาสนาคริสต์เริ่มเข้าสู่เกาหลีอย่างเป็นทางการในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 ผ่านความสัมพันธ์กับนักปราชญ์ขงจื้อในจีน และแพร่ขยายในวงกว้างช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ร่วมกับกระแสสมัยใหม่จากโลกตะวันตก มีชนชั้นนำในยุคต้น เช่น ฮอเรช อันเดอร์วูด (Horace Underwood) บทบาทสำคัญในการก่อตั้ง มหาวิทยาลัยยอนเซ (Yonsei University) และ เฮนรี แอปเพนเซลเลอร์ (Henry Appenzeller) เป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนแพจาย (Paichai) ซึ่งเป็นหนึ่งในโรงเรียนคริสเตียนแห่งแรกในเกาหลี ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของระบบการศึกษาสมัยใหม่ในเกาหลี (Clark, 1986)

ศาสนาคริสต์ในเกาหลีใต้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงบทบาททางศาสนาเท่านั้น แต่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสร้างชาติ (Nation building) อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะหลังสงครามเกาหลี (1950–1953) ที่ทำให้ประเทศต้องฟื้นฟูจากความเสียหายทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม คริสตจักรกลายเป็นศูนย์กลางของการให้บริการทางสังคม และเป็นพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิญญาณสำหรับผู้ประสบภัยสงคราม (Kim, 2000)

ในช่วงยุคเผด็จการทหาร (1960–1980s) ศาสนาคริสต์ โดยเฉพาะโปรเตสแตนต์ มีบทบาทในการสนับสนุนขบวนการประชาธิปไตยผ่านองค์กรทางศาสนาและปัญญาชน เช่นสภาคริสตจักรแห่งชาติเกาหลี (National Council of Churches in Korea -NCCCK) และสถาบันคริสเตียน (Christian Academy) ซึ่งจัดอบรมผู้นำทางสังคมและนักกิจกรรมเพื่อประชาธิปไตย (Hong, 2008) หลายผู้นำทางการเมือง เช่น คิมแดจุง (Kim Dae-jung) ก็มีรากฐานมาจากชุมชนคริสต์ และนำเอาค่านิยมทางศาสนา เช่นความยุติธรรมและศักดิ์ศรีมนุษย์ มาใช้ในการกำหนดนโยบาย

นอกจากด้านการเมือง คริสตจักรในเกาหลียังแสดงศักยภาพในการพัฒนาคริสตจักรขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกจำนวนมาก และใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ในการขยายอิทธิพล เช่นคริสตจักรพระกิตติคุณสมบูรณ์โยโด (Yoido Full Gospel Church) ที่มีสมาชิกล้านคนทั่วโลก และให้บริการทั้งด้านจิตวิญญาณ การเงิน และสังคม (Chong, 2018) แม้จะมีความสำเร็จ แต่ศาสนาคริสต์ในเกาหลีใต้ก็เผชิญกับความท้าทาย เช่นปรากฏการณ์การ

ลดลงของคนรุ่นใหม่ในคริสตจักร การวิพากษ์ความร่ำรวยและอำนาจของผู้นำคริสต์บางกลุ่ม และการแข่งขันกับศาสนาอื่นโดยเฉพาะพุทธศาสนาและลัทธินิยมใหม่ อย่างไรก็ตาม ศาสนาคริสต์ยังคงมีบทบาทอย่างแข็งแกร่งในสังคมเกาหลีทั้งในระดับจิตวิญญาณและทางนโยบายสาธารณะ (Park, 2014)

สรุป

บทความนี้ได้สำรวจพลวัตของการแพร่กระจายและการปรับตัวของศาสนาคริสต์ในสังคมเอเชียผ่านกรณีศึกษาของสี่ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินเดีย จีน และเกาหลีใต้ โดยชี้ให้เห็นว่าศาสนาคริสต์มิได้ดำรงอยู่ในฐานะศาสนาที่มีรูปแบบเดียว แต่เป็นศาสนาที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามบริบททางวัฒนธรรม การเมือง และสังคม การปรากฏของคริสต์ศาสนาในเอเชียจึงไม่ใช่เพียงการนำเข้าสารทางศาสนาเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการของการตีความใหม่ การเจรจา และการต่อรองเชิงวัฒนธรรมที่มีความลึกซึ้งและต่อเนื่อง ในฟิลิปปินส์ ศาสนาคริสต์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างรัฐชาติและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในขณะที่อินเดีย ศาสนาคริสต์มีบทบาทในการทำหายระบบวรรณะ และเป็นช่องทางแห่งความหวังสำหรับผู้ถูกกดขี่ จีนสะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับศาสนาอย่างเข้มข้น และเกาหลีใต้แสดงถึงการที่ศาสนาคริสต์สามารถเป็นพลังผลักดันทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ ประชาธิปไตย และชุมชนเมืองอย่างเป็นระบบ การทำความเข้าใจศาสนาคริสต์ในเอเชียไม่ควรอยู่บนฐานของการวัดว่า “สำเร็จ” หรือ “ล้มเหลว” หากแต่ควรมองเห็นกระบวนการอันหลากหลายของการปรับตัว การเจรจา และความเปลี่ยนแปลงที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตของศรัทธาในบริบทที่แตกต่างกันอย่างลึกซึ้งและมีพลวัต

เอกสารอ้างอิง

- Amaladoss, M. (2006). *The Asian Jesus*. Orbis Books.
- Bayly, S. (1989). *Saints, goddesses and kings: Muslims and Christians in South Indian society, 1700–1900*. Cambridge University Press.
- Campbell, H. A. (2012). *Digital religion: Understanding religious practice in new media worlds*. Routledge.
- Chen, Y. (2002). *Mission and catechesis: Alexandre de Rhodes & inculturation in seventeenth-century Vietnam*. University of Maryland Press.
- Chong, T. (2018). *Religious commodifications in Asia: Marketing gods*. Routledge.
- Clark, D. N. (1986). *Christianity in modern Korea*. University Press of America.
- Clarke, S. (2014). *Religion and development: Conflict or cooperation?* Palgrave Macmillan.
- Del Castillo, F. A. (2007). *People power and the Philippine church: The rise of the Iglesia Filipina Independiente*. Ateneo de Manila University Press.

- Elisonas, J. S. A. (1991). Christianity and the daimyo. In J. W. Hall & J. L. Bentley (Eds.), *The Cambridge history of Japan* (Vol. 4, pp. 301–372). Cambridge University Press.
- Froese, P., & Woodberry, R. D. (2020). Religion, liberty, and democracy: The role of religious freedom in the advancement of liberal democracy. *Journal of Church and State*, 62(2), 215–239.
- Grayson, J. H. (2002). *Korea: A religious history*. RoutledgeCurzon.
- Horsfield, P. (2015). *From Jesus to the internet: A history of Christianity and media*. Wiley-Blackwell.
- Ileto, R. C. (1979). *Pasyon and revolution: Popular movements in the Philippines, 1840–1910*. Ateneo de Manila University Press.
- Jenkins, P. (2011). *The next Christendom: The coming of global Christianity* (3rd ed.). Oxford University Press.
- Kim, S. (2000). *Korean Christianity and the struggle for modernization*. Seoul Press.
- Kim, S. & Brockman, D. (2012). *Christianity and religious pluralism in Southeast Asia*. Orbis Books.
- Knitter, P. F. (2002). *Introducing theologies of religions*. Orbis Books.
- Moffett, S. H. (2005). *A history of Christianity in Asia* (Vol. 2). Orbis Books.
- Mosse, D. (2012). *The saint in the banyan tree: Christianity and caste society in India*. University of California Press.
- Park, J. (2014). Korean Christianity and the new global evangelism. *Korean Studies*, 38, 71–91.
- Phan, P. C. (2004). *Being religious interreligiously: Asian perspectives on interfaith dialogue*. Orbis Books.
- Porter, A. (2004). *Religion versus empire? British Protestant missionaries and overseas expansion, 1700–1914*. Manchester University Press.
- Rafael, V. (1993). *Contracting colonialism: Translation and Christian conversion in Tagalog society under early Spanish rule*. Duke University Press.
- Rule, P. A. (1986). *K'ung-tzu or Confucius?: The Jesuit interpretation of Confucianism*. Allen & Unwin.
- Sanneh, L. (1989). *Translating the message: The missionary impact on culture*. Orbis Books.
- Vala, C. M. (2012). The politics of Protestant churches and the party-state in China. *Journal of Contemporary China*, 21(75), 395–411.

- Viswanathan, G. (1998). *Outside the fold: Conversion, modernity, and belief*. Princeton University Press.
- Walls, A. F. (1996). *The missionary movement in Christian history: Studies in the transmission of faith*. Orbis Books.
- Yang, F. (2006). The red, black, and gray markets of religion in China. *The Sociological Quarterly*, 47(1), 93–122.
- Yang, F. (2012). *Religion in China: Survival and revival under communist rule*. Oxford University Press.

Journal of Asia Social Science Studies Original Article

Received: 15 July 2025 Revised: 30 July 2025

Accepted: 26 August 2025

**การตรวจสอบระบบถ่วงดุลระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย 2560**

The Oversight of the System of Checks and Balances Between the Legislative,
Executive, and Judicial Branches Under the Constitution of the Kingdom of Thailand
2017

นายธนโรจน์ หล่อธนะไพศาล¹

Mr.Tanaroj Lortanapaisan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์โครงสร้างการแบ่งแยกและถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2) เปรียบเทียบแนวคิดและโครงสร้างการถ่วงดุลอำนาจตามรัฐธรรมนูญไทยกับแนวคิดดั้งเดิมของมงเตสกีเออ และระบบรัฐธรรมนูญในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนี และ (3) เสนอข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงโครงสร้างการถ่วงดุลอำนาจให้มีความสมดุล โปร่งใส และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยในบริบทของประเทศไทย การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาวรรณกรรมทางทฤษฎี กฎหมายรัฐธรรมนูญ เอกสารทางวิชาการ และกรณีศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อบทกฎหมายและบริบททางการเมือง ผลการวิจัยพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการกำหนดหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างเป็นทางการระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ แต่ในทางปฏิบัติมีลักษณะการถ่วงดุลอำนาจที่ไม่สมดุล โดยเฉพาะการขยายบทบาทขององค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจเหนือฝ่ายการเมืองอย่างกว้างขวางแต่ขาดกลไกความรับผิดชอบที่ชัดเจน ส่งผลให้อำนาจของประชาชนในระบบตัวแทนถูกจำกัด และกลไกถ่วงดุลที่แท้จริงอ่อนแอลง ส่งผลให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารและการออกกฎหมายไม่สะท้อนเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริงเมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดของมงเตสกีเออ และโครงสร้างในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนีพบว่าทั้งสองประเทศมีการออกแบบกลไกการถ่วงดุลอำนาจที่มีความสมดุลกว่า โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์กับประชาชนและมีการถ่วงดุลระหว่างอำนาจที่สามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่

¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ; Faculty of law –Western University ,Thailand

Corresponding author, e-mail: tallmanandtallman @gmail.com, Tel. 081-8437249

ประเทศไทยยังคงเผชิญปัญหาองค์กรที่มีอำนาจสูงขาดความโปร่งใสและกลไกความรับผิดชอบที่เพียงพอ งานวิจัยจึงเสนอแนวทางการปฏิรูประบบถ่วงดุลอำนาจ ได้แก่การจำกัดขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระให้อยู่ในกรอบกฎหมายอย่างชัดเจน และการเสริมสร้างกลไกตรวจสอบและความรับผิดชอบต่อสาธารณะเพื่อสร้างระบบถ่วงดุลอำนาจที่โปร่งใส สมดุล และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในบริบทของประเทศไทย

คำสำคัญ: ระบบถ่วงดุล, ฝ่ายนิติบัญญัติ, บริหาร, ตุลาการ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

Abstract

This research aims to (1) analyze the structure of the separation and balance of powers among the legislative, executive, and judicial branches under the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017); (2) compare the Thai constitutional mechanisms of checks and balances with the classical theory of Montesquieu and with constitutional systems in France and Germany; and (3) propose policy recommendations to improve the balance of power to ensure greater transparency and alignment with democratic principles in the Thai context. The study employs a documentary research methodology by examining theoretical literature, constitutional law, academic papers, and case studies from both domestic and international sources, including a comparative analysis of legal provisions and political contexts. The findings reveal that while the Thai Constitution formally establishes the principle of separation of powers, in practice, the system of checks and balances remains asymmetrical. Particularly, the expansion of authority of independent bodies and the Constitutional Court—despite their broad influence over the political branches—lacks adequate accountability mechanisms. This undermines the representative power of the people and weakens the effectiveness of institutional oversight, resulting in legislative and executive decisions that fail to reflect the democratic will. Compared with Montesquieu's original theory and the constitutional structures of France and Germany, it is evident that these countries have more balanced systems, with institutional arrangements that allow for mutual oversight and maintain a strong linkage with the people. In contrast, Thailand continues to face challenges with powerful institutions lacking transparency and sufficient accountability. The research proposes structural reforms, including clearly defining the scope of authority of the Constitutional Court and independent bodies within legal limits, and strengthening public oversight and institutional

accountability mechanisms. These reforms aim to establish a checks-and-balances system that is transparent, equitable, and genuinely consistent with democratic principles in the Thai political landscape.

Keywords: System of Checks and Balances, Legislative, Executive, Judicial , Constitution of the Kingdom of Thailand

1.บทนำ

การถ่วงดุลอำนาจมีความสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of powers) และการตรวจสอบถ่วงดุล (Checks and balances) ถือเป็นแก่นแท้ของระบอบประชาธิปไตยในรัฐสมัยใหม่ แนวคิดนี้มีรากฐานมาจากปรัชญาการเมืองในยุคแห่งแสงสว่าง โดยเฉพาะผลงานของมองเตสกีเออ (Montesquieu) ซึ่งเสนอว่าเพื่อป้องกันการใช้อำนาจรัฐอย่างล้นเกินและการคุกคามสิทธิเสรีภาพของประชาชน อำนาจรัฐพึงถูกแบ่งออกเป็นสามส่วน ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ โดยแต่ละฝ่ายต้องสามารถถ่วงดุลและตรวจสอบกันได้ (Montesquieu, 1989)

การถ่วงดุลอำนาจจึงไม่ใช่เพียงการแบ่งหน้าที่ทางการเมือง แต่ยังเป็นกลไกสร้างความรับผิดชอบของรัฐ (Accountability) และป้องกันการผูกขาดอำนาจของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Vile, 1998) ทั้งนี้แม้แต่ในประเทศที่มีได้ถือหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างเคร่งครัด เช่น ประเทศฝรั่งเศสหรือเยอรมนีก็ยังคงออกแบบโครงสร้างรัฐให้ระบบถ่วงดุลผ่านกลไกองค์กรตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ และสภาระดับบน เช่น วุฒิสภา (Bundesrat) ของเยอรมนี เพื่อให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจโดยปราศจากการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ (Kommers & Miller, 2012)

เมื่อหันกลับมาพิจารณาปัญหาในระบบถ่วงดุลของไทยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2560 ประเทศไทยในปัจจุบันปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้รับการประกาศใช้ภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แม้ในบทนำของรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะประกาศถึงเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่กลไกด้านโครงสร้างอำนาจรัฐภายในรัฐธรรมนูญกลับสะท้อนถึงภาวะ “ถ่วงดุลที่บิดเบี้ยว” กล่าวคือมีการกำหนดอำนาจของวุฒิสภาที่ได้มาจากการเลือกตั้งให้มีบทบาทสำคัญในการสรรหานายกรัฐมนตรีในขณะเริ่มแรก การกลั่นกรองกฎหมาย และการควบคุมองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, มาตรา 272)

ในขณะเดียวกันศาลรัฐธรรมนูญไทยก็ได้รับอำนาจตีความรัฐธรรมนูญและพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายในขอบเขตที่กว้างและมีได้มีการถ่วงดุลโดยกลไกฝ่ายนิติบัญญัติหรือสาธารณะอย่างเพียงพอ การขาดระบบตรวจสอบถ่วงดุลทางรัฐธรรมนูญหรือ “Constitutional accountability” ดังกล่าวส่งผลให้เกิดข้อวิจารณ์ถึงการใช้อำนาจเกินขอบเขตขององค์กรตุลาการ (Harding & Leyland, 2021) ยิ่งไปกว่านั้นการ

ออกแบบองค์กรอิสระจำนวนมาก เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้มีอำนาจลักษณะกึ่งตุลาการและได้รับการแต่งตั้งผ่านกลไกที่ฝ่ายบริหารและวุฒิสภาสามารถควบคุมได้ อาจส่งผลให้กลไกที่ควรทำหน้าที่ตรวจสอบกลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของการรวมศูนย์อำนาจรัฐแทนที่จะเป็นการถ่วงดุล (Sinpen, 2021)

ปัญหาทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในการออกแบบรัฐธรรมนูญของไทยที่อ้างว่ามีเจตนารมณ์ประชาธิปไตยแต่กลับจำกัดอำนาจของประชาชนในการควบคุมฝ่ายรัฐ การขาดการแยกอำนาจอย่างแท้จริง และสร้างกลไกที่มีได้ถ่วงดุลอย่างสมดุล หากแต่เป็นการรวมศูนย์อำนาจในนามของความมั่นคงและการปฏิรูป ซึ่งในระยะยาวอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของประชาธิปไตยไทยอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการศึกษาเรื่องระบบถ่วงดุลของไทยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2560 จึงมีความสำคัญเพราะไม่เพียงเพื่อประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างกับหลักประชาธิปไตยสากล หากแต่ยังเป็นจุดตั้งต้นสำคัญสำหรับการเสนอแนวทางปฏิรูปรัฐธรรมนูญทั้งระบบในอนาคตให้เกิดระบบอำนาจที่ตรวจสอบได้อย่างแท้จริงและเคารพเจตจำนงของประชาชนผู้สร้างรัฐธรรมนูญ

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักดังต่อไปนี้

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างการแบ่งแยกและถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดและโครงสร้างการถ่วงดุลอำนาจตามรัฐธรรมนูญไทย กับแนวคิดดั้งเดิมของมงเตสกีเออ และระบบรัฐธรรมนูญในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนี
3. เพื่อเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างการถ่วงดุลอำนาจให้มีความสมดุล โปร่งใส และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยในบริบทของประเทศไทย

3.วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analytical Research) โดยมีขอบเขตเนื้อหา คือระบบกฎหมายมหาชนของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับกลไกการถ่วงดุลอำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมถึงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำพิพากษาศาลอื่น ๆ ที่สะท้อนถึงแนวคิดการถ่วงดุลอำนาจ ตลอดจนกรณีศึกษาจากต่างประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศสและเยอรมนี เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการออกแบบและใช้กลไกถ่วงดุลอำนาจในระบบกฎหมายมหาชนร่วมสมัย การวิเคราะห์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) และแนวคิดการถ่วงดุลอำนาจ (Checks and Balances) โดยอ้างอิงจากแนวคิดของมงเตสกีเออ และพัฒนาการของแนวคิดดังกล่าวในบริบทของรัฐธรรมนูญร่วมสมัย ในการวิเคราะห์บทบาทขององค์กรตรวจสอบอำนาจรัฐ

วิธีการเลือกกรณีศึกษา (Case Selection) ใช้วิธีการเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนด เกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษา อย่างชัดเจน ได้แก่ (1) ความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกลไกถ่วงดุลอำนาจในรัฐธรรมนูญ 2560 (2) การส่งผลต่อโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางรัฐธรรมนูญ (3) การมีคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาที่ชัดเจนและมีผลทางนโยบาย (4) คดีตัวอย่างในเชิงกฎหมายมหาชนในกรณีของฝรั่งเศสและเยอรมนี จะคัดเลือกกรณีที่สะท้อนโครงสร้างขององค์กรตุลาการและองค์กรอิสระในการตรวจสอบอำนาจรัฐในระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์เพื่อเปรียบเทียบกับระบบของไทย

วิธีการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง, คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ, คำพิพากษาของศาลปกครองและศาลยุติธรรม, และเอกสารทางราชการ ส่วนแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือและบทความวิชาการด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงบทวิจารณ์เชิงวิชาการเกี่ยวกับคำวินิจฉัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เนื้อหาในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำพิพากษาของศาลอื่นๆ โดยกำหนดหมวดหมู่การวิเคราะห์ เช่น ลักษณะของกลไกถ่วงดุลที่ถูกกล่าวถึง แนวโน้มของการใช้ การจำกัดอำนาจ นอกจากนี้จะใช้การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) โดยจัดทำตารางเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทย ฝรั่งเศส และเยอรมนีในกลไกถ่วงดุลในระดับรัฐธรรมนูญ ผลการวิเคราะห์จะถูกนำเสนอในลักษณะพรรณนาเชิงเปรียบเทียบ พร้อมข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับพัฒนาระบบกฎหมายไทยให้สอดคล้องกับหลักการถ่วงดุลอำนาจตามหลักนิติธรรมในบริบทประชาธิปไตย

4.ผลการวิจัย

การวิจัยการตรวจสอบระบบถ่วงดุลระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 พบว่า

1. โครงสร้างการแบ่งแยกและถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญ 2560 ถือเป็นกรอบการกำหนดอำนาจของรัฐ และได้มีการออกแบบการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสามฝ่ายหลักของรัฐ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ เพื่อสร้างกลไกในการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจและป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและยุติธรรมในการปกครองประเทศ โดยมีการกำหนดบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และการตรวจสอบอำนาจของแต่ละฝ่าย รัฐธรรมนูญ 2560 ได้กำหนดให้มีการแบ่งแยกอำนาจอย่างชัดเจนระหว่างฝ่ายต่างๆ โดยการกำหนดอำนาจและบทบาทของแต่ละฝ่ายในการดำเนินการปกครองประเทศ ซึ่งอำนาจของทั้งสามฝ่ายนั้นมีลักษณะที่แยกจากกันและควรมีการตรวจสอบซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันการใช้อำนาจที่เกินขอบเขตหรือมิชอบด้วยกฎหมาย

ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นองค์กรที่มีหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย การตรวจสอบและคานอำนาจของฝ่ายบริหาร โดยมี รัฐสภา เป็นผู้ทำหน้าที่ในการออกกฎหมายและกำหนดนโยบายสำคัญของรัฐ รัฐสภาแบ่งออกเป็นสองสภาคือ สภาผู้แทนราษฎร และ วุฒิสภา ซึ่งทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมายและการตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหาร ตามที่กำหนดใน มาตรา 133-143 ของรัฐธรรมนูญ 2560 ซึ่งระบุว่ารัฐสภามีอำนาจในการออกกฎหมาย การควบคุมการใช้งบประมาณ การตั้งคำถามต่อนโยบายของรัฐบาล และการพิจารณาการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร เมื่อพิจารณาอำนาจในการถ่วงดุลสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจในการตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล การอนุมัติงบประมาณ และการตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาลตามมาตรา 141-144 โดยการใช้อำนาจนี้เป็นการคานอำนาจกับฝ่ายบริหาร

ฝ่ายบริหารมีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินและดำเนินการตามนโยบายที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภา ภายใต้การนำของ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรี) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของฝ่ายบริหาร ตาม มาตรา 158-159 ของรัฐธรรมนูญ 2560 กำหนดว่า นายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการคานอำนาจที่ฝ่ายบริหารต้องรับการตรวจสอบจากฝ่ายนิติบัญญัติ ส่วนอำนาจในการถ่วงดุลแม้ว่าฝ่ายบริหารจะมีอำนาจในการดำเนินการตามนโยบายที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภา แต่การตรวจสอบและการให้คำปรึกษาจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร

ฝ่ายตุลาการมีหน้าที่ในการพิจารณาและตัดสินคดีความตามที่กฎหมายกำหนด โดยอิสระจากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารตามมาตรา 188 โดยมี ศาล ต่างๆ ที่ได้รับการจัดตั้งตามรัฐธรรมนูญ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และ ศาลยุติธรรม มาตรา 210 ของรัฐธรรมนูญ 2560 ระบุว่า ศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่ในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เช่น การพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดของนักการเมืองหรือการกระทำของหน่วยงานต่างๆ ที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ส่วนอำนาจในการถ่วงดุลศาลมีอำนาจในการตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยสามารถสั่งการให้การกระทำดังกล่าวเป็นโมฆะหากพบว่ามีกระทำความผิดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2. การตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ

การตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจจะระหว่างฝ่ายต่างๆ เป็นกลไกสำคัญในการป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิด และการคุกคามต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งรัฐธรรมนูญ 2560 ได้มีการกำหนดหลักการเหล่านี้ไว้ในหลายบทบัญญัติพบว่า

การถ่วงดุลระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารคือ ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลผ่านการตั้งคณะกรรมการและการอนุมัติงบประมาณ ซึ่งเป็นกลไกที่ช่วยตรวจสอบการใช้งบประมาณของรัฐบาล ในขณะที่รัฐบาลมีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินและดำเนินการตามนโยบายที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภา การตรวจสอบนี้ทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถใช้อำนาจเกินขอบเขตได้

การถ่วงดุลระหว่างฝ่ายบริหารและตุลาการ ฝ่ายตุลาการทำหน้าที่ในการตรวจสอบว่าการกระทำของฝ่ายบริหารเป็นไปตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากมีการกระทำที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ศาลสามารถสั่งให้การกระทำเหล่านั้นเป็นโมฆะ และสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐบาลในด้านต่างๆ ได้อย่างอิสระ เช่นคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2562 (กรณีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ดำรงตำแหน่งนายกฯ โดยไม่ลาออกจากหัวหน้าคสช.) ศาลวินิจฉัยว่า พล.อ.ประยุทธ์ ไม่ใช่ “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามความหมายในรัฐธรรมนูญคำวินิจฉัยนี้ถูกมองว่า ดีความโดยหลีกเลี่ยงการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ทั้งที่ในทางหลักการ ผู้ใช้อำนาจรัฐในทางบริหารย่อมอยู่ภายใต้กลไกความรับผิดชอบ ศาลดูเหมือนจะ “ละเว้นการตรวจสอบ” ฝ่ายบริหาร ซึ่งลดทอนหลักการตรวจสอบถ่วงดุลหรือคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 35/2563 (กรณีถวายสัตย์ของนายกรัฐมนตรีไม่ครบถ้วน) ศาลยกคำร้องโดยให้เหตุผลว่าประเด็นนี้เป็นเรื่องระหว่างฝ่ายบริหารกับพระมหากษัตริย์การวินิจฉัยเช่นนี้ทำให้เกิดช่องว่างในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ขัดต่อหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลของรัฐบาลและตุลาการต่อฝ่ายบริหารเพราะศาลไม่ใช้อำนาจตรวจสอบในเรื่องที่ส่งผลต่อความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบาล

การถ่วงดุลระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการ ฝ่ายตุลาการสามารถตรวจสอบกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภาว่ามีความขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากมีการกระทำใดๆ ที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการสั่งให้การกระทำนั้นเป็นโมฆะปัญหาจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 18-22/2555 (กรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 68) ศาลใช้ดุลพินิจขยายความอำนาจในการตีความรัฐธรรมนูญเกินขอบของบทบัญญัติ ทำให้เข้าไป จำกัดอำนาจของรัฐสภาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ รัฐสภาควรมีอำนาจสูงสุดในเรื่องนี้ แต่ศาลแทรกแซงกระบวนการนิติบัญญัติหรือ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2564 (กรณีการเคลื่อนไหวของกลุ่มเรียกร้องปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์) ศาลวินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองศาลตีความขยายขอบเขตของมาตรา 49 เกินไปจนอาจเป็นการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของประชาชน และแทรกแซงอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติในการพิจารณารูปแบบการปฏิรูป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้สร้างโครงสร้างการแบ่งแยกอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการอย่างชัดเจน ซึ่งแต่ละฝ่ายมีอำนาจหน้าที่เฉพาะตัวและมีระบบการตรวจสอบถ่วงดุลที่ทำให้การใช้อำนาจของรัฐไม่เกิดการกระทำที่เกินขอบเขตหรือไม่เป็นธรรม ระบบการถ่วงดุลนี้มีความสำคัญในการรักษาความสมดุลและความยุติธรรมในการปกครองประเทศ ทำให้การปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญ 2560 มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

3.เปรียบเทียบแนวคิดและโครงสร้างการถ่วงดุลอำนาจตามรัฐธรรมนูญไทย กับแนวคิดดั้งเดิมของมงเตสกีเออและระบบรัฐธรรมนูญในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนี

การถ่วงดุลอำนาจเป็นแนวคิดที่สำคัญในการออกแบบโครงสร้างการปกครองที่มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันการรวมศูนย์อำนาจในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยกระตุ้นให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของกันและกันในทุกระดับของรัฐบาล เพื่อสร้างความสมดุลในการปกครอง ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากมงเตสกีเออ ผู้เสนอหลักการการ

แบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) ในการออกแบบรัฐบาลที่มีกลไกการควบคุมระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ทั้งสามฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ในขณะที่รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการออกแบบโครงสร้างการถ่วงดุลอำนาจที่คล้ายคลึงกับแนวคิดของมงเตสกีเออ แต่มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบททางการเมืองและสังคมไทย และมีลักษณะพิเศษที่สะท้อนถึงเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาตามรัฐธรรมนูญไทย

ฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วย รัฐสภา ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ วุฒิสภา โดยมีหน้าที่ในการออกกฎหมายและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล แต่โครงสร้างของรัฐสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีลักษณะพิเศษที่อาจมีผลต่อการถ่วงดุล เช่นวุฒิสภาชุดแรกที่มีสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งจากคณะกรรมการเลือกตั้ง (ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญปี 2560) แทนที่จะมาจากการเลือกตั้งทั่วไป ทำให้ระบบการถ่วงดุลในฝ่ายนิติบัญญัติมีความไม่สมบูรณ์หรือไม่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารเท่าที่ควร

ฝ่ายบริหาร ได้รับการจัดตั้งโดย คณะรัฐมนตรี ที่มี นายกรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายบริหาร แต่การตรวจสอบอำนาจของฝ่ายบริหารในประเทศไทยกลับมีข้อจำกัดในแง่ของความสามารถในการตรวจสอบจากฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการ โดยเฉพาะในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีการใช้ คณะรัฐมนตรี และ นายกรัฐมนตรี ที่มาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการหรือตามการรัฐประหาร การตรวจสอบอำนาจของฝ่ายบริหารจึงอาจไม่เพียงพอต่อการถ่วงดุลตามหลักการที่มงเตสกีเออเสนอ

ฝ่ายตุลาการในประเทศไทยประกอบด้วย ศาลยุติธรรม ศาลปกครองและ ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีบทบาทในการตรวจสอบการกระทำที่ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ แต่ยังคงมีข้อจำกัดในการตรวจสอบอำนาจของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจทางการเมืองหรือการทหาร ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจในการตีความรัฐธรรมนูญและตรวจสอบการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญทำให้มีความสำคัญในการรักษาสมดุลในการใช้อำนาจ แต่ความเป็นอิสระของศาลจากอิทธิพลทางการเมืองก็ยังเป็นข้อถกเถียงในระบบการเมืองไทย

เปรียบเทียบการถ่วงดุลอำนาจในประเทศฝรั่งเศสที่ใช้ระบบกึ่งรัฐสภา (Semi-Presidential System) การแบ่งแยกและการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารมีความยืดหยุ่นและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยประธานาธิบดีมีอำนาจมากในการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ยังคงมีการตรวจสอบจาก รัฐสภาฝรั่งเศส โดยเฉพาะจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (National Assembly) ซึ่งสามารถขับไล่รัฐบาลได้ นอกจากนี้การมีประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งประชาชนทำให้ฝ่ายบริหารมีความเป็นอิสระจากรัฐสภามากกว่าระบบของไทยที่ฝ่ายบริหารสามารถได้รับอิทธิพลจากฝ่ายการเมืองในรูปแบบที่ซับซ้อน

เปรียบเทียบการถ่วงดุลอำนาจในประเทศเยอรมนีที่ใช้ระบบสหพันธรัฐ ซึ่งมีการแบ่งแยกอำนาจอย่างชัดเจนระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น โดยมีการตรวจสอบจากทั้ง บุนเดสทาก (Bundestag) และ บุนเดสราท (Bundesrat) รวมถึงการตรวจสอบจากศาลรัฐธรรมนูญ (Bundesverfassungsgericht) ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำของฝ่ายต่าง ๆ เยอรมนีมีระบบการตรวจสอบที่มีความเข้มแข็ง

และสามารถทำให้เกิดความสมดุลระหว่างฝ่ายต่างๆ ได้ดีกว่าระบบของไทยที่บางครั้งอาจมีการรวมศูนย์อำนาจและการควบคุมที่ยากในการตรวจสอบ

ประเด็น	รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2560	แนวคิดมกเทศกิเออ	ฝรั่งเศส	เยอรมนี
การแบ่งแยกอำนาจ	แบ่งเป็น 3 ฝ่าย: นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ	แบ่งเป็น 3 ฝ่าย: นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ	แบ่งเป็น 3 ฝ่ายแต่ ฝ่ายบริหารมีอำนาจมากกว่า ประธานาธิบดี แต่ตรวจสอบจากรัฐสภา	แบ่งเป็น 3 ฝ่าย การตรวจสอบอำนาจทั้งรัฐบาลกลางและท้องถิ่น
การตรวจสอบและถ่วงดุล	ระบบตรวจสอบจากศาลรัฐธรรมนูญและรัฐสภา แต่มีข้อจำกัดในความเป็นอิสระ	การตรวจสอบระหว่างฝ่ายต่างๆ โดยไม่มีอำนาจที่เกินขอบเขต	มีประธานาธิบดีที่ได้รับการตรวจสอบจากรัฐสภา	ระบบการตรวจสอบที่แข็งแกร่งจากทั้งรัฐบาลกลางและศาลรัฐธรรมนูญ
อำนาจของฝ่ายบริหาร	นายกรัฐมนตรีมีอำนาจ แต่ไม่สามารถทำตามอำเภอใจได้	ไม่ควรมีฝ่ายบริหารที่ใช้อำนาจเกินขอบเขต	ประธานาธิบดีมีอำนาจในการบริหาร แต่ตรวจสอบจากรัฐสภา	นายกรัฐมนตรีมีอำนาจ แต่ต้องรับการตรวจสอบจากรัฐสภา

5.อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่นำเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างการถ่วงดุลอำนาจตามรัฐธรรมนูญไทย พุทธศักราช 2560 พบว่ามีจุดร่วมและจุดต่างเมื่อเทียบกับงานวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งในศาสตร์นิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ งานวิจัยในไทย เช่น ผลงานของอนันต์ คติยะจันทร์, พระกิตติศักดิ์ สีลสาโร, สามเณร ทรงพล ศรีบุญจุ, สุขสุวรรณ สีทา และวรัญญา บุตสะดี(2567) ได้ตั้งข้อสังเกตในทิศทางเดียวกันว่ารัฐธรรมนูญ 2560 นั้นได้ออกแบบให้องค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทสูงเกินสมควรในการตรวจสอบฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ ซึ่งในทางปฏิบัติกลับทำให้ประชาชนในระบบตัวแทนมีอำนาจน้อยลง และลดทอนหลักการประชาธิปไตยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ข้อวิพากษ์ดังกล่าว โดยเฉพาะในแง่ของการวิพากษ์ว่าโครงสร้างองค์กรอิสระไม่เพียงพอ

กลไกตรวจสอบถ่วงดุลภายใน แต่ยังคงขาดความรับผิดชอบต่อประชาชนอีกด้วย เพราะเจตนาของของการถ่วงดุลคือการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพประชาชน โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพทางการเมือง (ณฐมน หมวกฉิม, 2564) ผลการศึกษาปัญหาการถ่วงดุลโดยใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับที่ นักศึกษากลุ่มที่ 7 ราชปรารภ (2560) พบว่า ปัญหาการถ่วงดุล มาจากอุปสรรคทางด้านโครงสร้างสถาบันและกระบวนการทางการเมือง อุปสรรคทางด้านแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองไทย เป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลกระทบให้ดุลแห่งอำนาจใน รัฐธรรมนูญเกิดการบิดเบี้ยว และสอดคล้องกับบทวิทยุ กัลป์ยานภักดิ์ (2559) ที่พบว่าการถ่วงดุลและตรวจสอบฝ่ายตุลาการในระบบกฎหมายไทย การถ่วงดุลของศาลไทยไม่ได้สอดคล้องกับหลัก ความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ

ในขณะเดียวกันงานวิจัยของนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2534) ชี้ว่าปัญหาการถ่วงดุลอำนาจในไทยไม่ใช่แค่เรื่องโครงสร้างทางกฎหมาย แต่เป็นผลสืบเนื่องจากวัฒนธรรมการเมืองแบบเครือญาติและอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึก งานของนิธิจึงเน้นวิเคราะห์บริบททางสังคมและวัฒนธรรมมากกว่าการวิพากษ์ในเชิงโครงสร้างรัฐธรรมนูญแบบเดียวกัน งานวิจัยนี้ แม้เป้าหมายจะคล้ายกันคือการแสวงหาความสมดุลของอำนาจ แต่แนวทางการวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ งานนี้มุ่งเน้นวิเคราะห์ที่ตัวบทและกลไกทางกฎหมายเป็นหลัก ขณะที่นิธิเห็นว่ากลไกกฎหมายไม่สามารถเอาชนะบริบททางสังคมได้หากไม่เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเมือง (นิธิ เอียวศรีวงศ์ , 2537)

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยในต่างประเทศในสาขานิติศาสตร์ ผลการศึกษาใกล้เคียงกับแนวคิดของ บรูซ แอคเคอร์แมน (Ackerman , 1997) ในเรื่องรัฐธรรมนูญนิยมโลก (World Constitutionalism) ซึ่งเตือนถึงอันตรายของการสร้างองค์กรอิสระที่ขาดการตรวจสอบและไม่ยึดโยงกับประชาชน แอคเคอร์แมน เสนอว่าความสมดุลที่แท้จริงต้องควบคู่ไปกับความรับผิดชอบ (Accountability) มิใช่เพียงแต่อิสระภาพเท่านั้น เช่นเดียวกับผลการศึกษาที่เสนอให้มีการตรวจสอบองค์กรอิสระมากขึ้น จึงสอดคล้องกับแนวทางนี้อย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังเป็นไปในลักษณะเดียวกับที่โรเบิร์ต อเล็กซี (Alexy , 2002) ในทฤษฎีสถิติรัฐธรรมนูญ (A Theory of Constitutional Rights) วิเคราะห์ถึงหลักความเคารพสถาบัน (Institutional respect) ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเตือนว่า หากศาลรัฐธรรมนูญขยายอำนาจเกินสมควร จะบ่อนทำลายหลักการแบ่งแยกอำนาจ เช่นเดียวกับผลการวิจัยที่เสนอให้จำกัดขอบเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ให้ก้าวล่วงเข้าสู่อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติจึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับทฤษฎีของอเล็กซี อย่างชัดเจน

ในรัฐศาสตร์งานของจิโอวานนี ซาร์ตอรี (Sartori, 1997) ในวิศวกรรมรัฐธรรมนูญเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Constitutional Engineering) วิเคราะห์ว่าการสร้างองค์กรตรวจสอบจำนวนมากโดยไม่มีกลไกควบคุมภายใน ทำให้ระบบการเมืองขาดประสิทธิภาพและเกิดความซ้ำซ้อนทางโครงสร้าง (Structural redundancy) หรือ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่วิพากษ์ว่ารัฐธรรมนูญไทยสร้างองค์กรอิสระหลายแห่ง แต่กลับไม่มีกลไกกำกับดูแลองค์กรเหล่านั้นอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความไร้ประสิทธิภาพในการถ่วงดุลจริง งานของอาเรนด ลิจฟาร์ท (Lijphart , 1999) ในรูปแบบของประชาธิปไตย (Patterns of Democracy) ที่

เสนอว่าระบบกึ่งรัฐสภาแบบในฝรั่งเศสสามารถรักษาสถิติได้ก็ต่อเมื่อมีระบบพรรคการเมืองที่เข้มแข็งและมีสถาบันที่ทำหน้าที่ถ่วงดุลอย่างแท้จริง ตรงข้ามกับผลการศึกษาที่พบว่าระบบวุฒิสภาในรัฐธรรมนูญ 2560 ซึ่งมีที่มาโดยการแต่งตั้ง กลับลดทอนการถ่วงดุลในทางปฏิบัติ ต่างจากหลักการที่ลอร์ดวอโรว์เกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบสอตประสาน โดยสรุปผลการวิจัยเห็นสอดคล้องกับทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เน้นโครงสร้างทางกฎหมายในมิติที่ว่า การถ่วงดุลอำนาจที่มีประสิทธิภาพต้องผสานทั้งการแบ่งแยกอำนาจและการตรวจสอบควบคุมที่สมดุล ไม่ใช่เพียงแค่เพิ่มองค์การตรวจสอบจำนวนมากโดยไม่สร้างกลไกความรับผิดชอบ หากโครงสร้างทางรัฐธรรมนูญไม่รับรองอำนาจประชาชนผ่านระบบตัวแทนที่แท้จริง และไม่จำกัดขอบเขตองค์การตุลาการให้อยู่ในขอบอำนาจตามสมควรแล้ว ระบบประชาธิปไตยก็ไม่ว่าจะดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ควรยกระดับความเป็นอิสระและความรับผิดชอบขององค์กรอิสระ โดยปรับปรุงกระบวนการสรรหาโดยให้ประชาชนและภาควิชาชีพมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น ให้องค์กรวิชาชีพ หรือองค์กรภาคประชาชนเสนอชื่อผู้เข้ารับพิจารณาเข้าสู่ตำแหน่งในองค์กรอิสระ กำหนดให้มีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรอิสระเป็นระยะ โดยเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (Accountability)

2. จำกัดขอบเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดขอบเขตเขตอำนาจอย่างชัดเจน รัฐธรรมนูญควรระบุว่าอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่แทรกแซงการตัดสินใจเชิงนโยบายของฝ่ายนิติบัญญัติ เว้นแต่กรณีนั้นละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนหรือหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ เพิ่มกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้เสียก่อนวินิจฉัยคดีสำคัญ เพื่อให้การวินิจฉัยมีความโปร่งใส เป็นธรรม และรับฟังมุมมองหลายด้าน โดยเฉพาะในคดีที่กระทบต่อความเป็นประชาธิปไตยหรือสิทธิของประชาชน มีการตรวจสอบและถ่วงดุลภายในพิจารณาให้มีกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เช่น การเปิดให้มีการอภิปรายทางวิชาการต่อคำวินิจฉัย การตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจริยธรรม และการกำหนดวาระดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม

3. ปรับปรุงโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ควรปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย โดยให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อให้มีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและการเมือง และเพิ่มความโปร่งใสในการทำงานของรัฐสภา โดยไม่ให้ฝ่ายบริหารสามารถควบคุมหรือมีอิทธิพลเกินควรต่อการตัดสินใจของวุฒิสภา

เอกสารอ้างอิง

ณฐมน หมวกฉิม. (2564). วัฒนธรรมทางการเมือง: เครื่องชี้วัดการปกครองในระบอบประชาธิปไตย. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(42), 1–12.

- นักศึกษากลุ่มที่ 7 ราชปรารภ. (2560). *กลไกการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. สถาบันพระปกเกล้า.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2534). รัฐธรรมนูญฉบับวัฒนธรรมไทย. *นิตยสารศิลปวัฒนธรรม*, 13(1), (พฤศจิกายน).
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557). *ชาติไทย, เมืองไทย, แบบเรียนและอนุสาวรีย์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มติชน.
- ฤทธิรักษ์ กัลป์ยานภักดิ์. (2559). *การถ่วงดุลและตรวจสอบฝ่ายตุลาการในระบบกฎหมายไทย* (ดุชนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- อนันต์ คติยะจันทร์, พระกิตติศักดิ์ สีลสาโร, สามเณร ทรงพล ศรีบุญจ, สุขสุวรรณ สีทา, & วรัญญา บุคสะดี. (2567). การปกครองระบอบประชาธิปไตยกับสถาบันทางการเมืองไทยในยุครัฐธรรมนูญ 2560. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม*, 2(5), 59–68.
- Ackerman, B. (1997). The rise of world constitutionalism. *Virginia Law Review*, 83(4), 771–797.
- Alexy, R. (2002). *A theory of constitutional rights*. Oxford University Press.
- Boyron, S. (2013). *The French constitution: A contextual analysis*. Hart Publishing.
<https://dokumen.pub/the-constitution-of-france-a-contextual-analysis-9781509955749-9781841137353.html>
- Evans, J. (2003). *The French party system*. Manchester University Press.
<http://library.oapen.org/handle/20.500.12657/35010>
- Gargarella, R. (2022). Checks and balances: Combining “institutional means and personal motives.” In *The law as a conversation among equals* (pp. 124–135). Cambridge University Press.
- Gunlicks, A. (2003). *The Länder and German federalism*. Manchester University Press.
<https://www.jstor.org/stable/j.ctt155j6k3>
- Hailbronner, M., & Martini, S. (2017). The German Federal Constitutional Court. In A. Jakab, A. Dyevre, & G. Itzcovich (Eds.), *Comparative constitutional reasoning* (pp. 356–393). Cambridge University Press.
- Harding, A., & Leyland, P. (2011). *The constitutional system of Thailand: A contextual analysis; Historical analysis and contemporary issues in Thai constitutionalism*. Hart Publishing.
 SOAS School of Law Legal Studies Research Paper Series No. 07/2011.
<https://ssrn.com/abstract=1895700>
- Kommers, D. P. (2019). The value of comparative constitutional law. *German Law Journal*, 20(4), 524–531. <https://doi.org/10.1017/glj.2019.45>

- Kommers, D. P., & Miller, R. A. (2012). *The constitutional jurisprudence of the Federal Republic of Germany* (3rd ed.). Duke University Press.
- Larres, K., Moroff, H., & Wittlinger, R. (Eds.). (2022). *The Oxford handbook of German politics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198817307.001.0001>
- Lijphart, A. (1999). *Patterns of democracy*. Yale University Press.
- Martin, B. (1994). Checks, balances and boundaries: The separation of powers in the constitutional debate of 1787. In B. Fontana (Ed.), *The invention of the modern republic* (pp. 27–62). Cambridge University Press.
- Montesquieu. (1989). *The spirit of the laws* (A. M. Cohler, B. C. Miller, & H. S. Stone, Trans.). Cambridge University Press. (Original work published 1748) <https://dokumen.pub/the-spirit-of-the-laws-9780521361835-0521361834-9780521369749-0521369746.html>
- Pickles, D. (2022). *The Fifth French Republic*. Routledge. <https://api.pageplace.de/preview/preview-9781032036596>
- Ritchie, D. A. (2016). Checks and balances. In *The U.S. Congress: A very short introduction* (2nd ed.). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/actrade/9780190280147.003.0005>
- Sartori, G. (1997). *Comparative constitutional engineering*. New York University Press.
- Sinpeng, A. (2021). Crises and coups. In *Opposing democracy in the digital age: The Yellow Shirts in Thailand* (pp. 49–78). University of Michigan Press. <http://www.jstor.org/stable/10.3998/mpub.11666233.8>
- Skach, C. (2005). *Borrowing constitutional designs: Constitutional law in Weimar Germany and the French Fifth Republic*. Princeton University Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt7s3dp>
- Stevens, A. (1992). *Government and politics of France*. Macmillan. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-1-349-22102-8>
- Vile, M. J. C. (1998). *Constitutionalism and the separation of powers* (2nd ed.). Liberty Fund. <https://oll.libertyfund.org/titles/vile-constitutionalism-and-the-separation-of-powers>

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสาร ควรจะมีความเนื้อหาทางวิชาการอยู่ในขอบเขตทางสังคมศาสตร์หรือเกี่ยวเนื่องกับสังคมศาสตร์ หรือเกี่ยวข้องกับสังคม และเป็นบทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

1.รูปแบบการเตรียมต้นฉบับของวารสาร ประกอบด้วย

1.1 บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ สำหรับบทความภาษาอังกฤษใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดแอเรียล (Arial) ส่วนบทความภาษาไทยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH-Sarabun-PSK)

1.2 เนื้อหา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดพิมพ์เนื้อหาภาษาอังกฤษให้จัดพิมพ์เป็น Single Space

1.3 ถ้ามีรูปภาพ/ตารางประกอบควรมีภาพที่ชัดเจน โดยให้จัดพิมพ์แยกออกจากเนื้อหา และให้ระบุคำว่า “ภาพที่” จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษใต้ภาพ และ “ตารางที่” จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ บนตาราง ตามด้วยหมายเลขกำกับใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา แสดงเนื้อหาสำคัญของเรื่องด้วยข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน ส่วนคำอธิบายใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ รูปภาพ/ตารางที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพ/ตารางทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

1.4 พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์ขนาดเอสี่ (A4) ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ส่วนเลขหน้าขนาด 16 และใส่เลขหน้ากึ่งกลางหน้ากระดาษช่วงบนตั้งแต่ต้นจนจบบทความ โดยมีเนื้อหาบทความรวมบรรณานุกรมควรอยู่ระหว่าง 8-15 หน้า

1.5 การตั้งค่าหน้ากระดาษพิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษซ้ายกับด้านบน 1 นิ้ว และด้านขวากับด้านล่าง 1 นิ้ว

1.6 การเตรียมข้อมูลต้นฉบับบทความตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

1.6.1 ชื่อบทความภาษาไทยใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 หนา

1.6.2 ชื่อบทความภาษาอังกฤษใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 ปกติ

1.6.3 ชื่อผู้เขียน และผู้ร่วมเขียนใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ

1.6.4 หัวข้อหลักใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 หนา

1.6.5 หัวข้อย่อยใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 หนา

1.6.6 เนื้อเรื่องใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ

1.7 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้พิมพ์ไว้หน้าแรก

1.8 ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องใส่ให้ครบทุกคนแต่ไม่เกิน 5 คน ชื่อใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติโดยจัดชิดกันหน้าซ้าย และใส่ Footnote เป็นตัวเลขอารบิกต่อท้ายแต่ละชื่อโดยระบุสังกัด หากเป็นมหาวิทยาลัยให้ระบุ คณะและมหาวิทยาลัย หากเป็นหน่วยงานราชการให้ระบุกรมและกระทรวงที่สังกัด หากเป็นพระสงฆ์ให้ระบุวัดและจังหวัด แต่หากเป็นภาคเอกชนให้ระบุบริษัทหรือองค์กรและจังหวัด การระบุให้ตรงกับเครื่องหมายที่กำกับไว้ข้างบน โดยให้ระบุเป็นรายบุคคลภาษาไทยและคั่นด้วย (;) ก่อนระบุเป็นภาษาอังกฤษและระบุ Corresponding author, e-mail:, Tel.ของผู้เขียนหลัก

1.9 บทคัดย่อภาษาไทย และ Abstract ภาษาอังกฤษควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ (Objective) วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) ผลการวิจัย (Results) โดยสรุปให้สั้นกะทัดรัด ระหว่าง 250-400 คำ คำสำคัญ (Keywords) ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

1.10 การเรียงหัวข้อแต่ละหัวข้อให้เว้น 1 บรรทัด หัวข้อใหญ่สุดให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่โดยมีระยะย่อหน้า และหัวข้อย่อยถัดไปโดยมีระยะย่อหน้า

2. ส่วนประกอบของบทความ

2.1 บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.1.1 บทนำ (Introduction) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอในบทความตามลำดับ บทนำควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างดี

2.1.2 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ เนื้อเรื่องสามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

2.1.3 สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ต้องสรุปให้เห็นความสำคัญของบทความตามลำดับ โดยการเลือกเฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไรและสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไปเพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

2.1.4 องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการวิจัย สามารถนำเสนอรูปแบบของโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

2.1.5 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

2.2 บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.2.1 บทนำ (Introduction) เขียนให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย หรือโจทย์วิจัย

2.2.2 วัตถุประสงค์ (Objective) ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2.2.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ให้ระบุรูปแบบของการวิจัย การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง(ถ้ามี)และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.4 สรุปผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Research) ให้เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

2.2.5 อภิปรายผลการวิจัย/วิจารณ์ (Discussion) ให้เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจนว่ามีความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ใด ผลวิจัยเป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีของผู้ใด เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2.2.6 องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัย โดยสามารถนำเสนอรูปแบบของโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

2.2.7 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ให้นำเสนอใน 2 ประเด็น คือ 1) ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย และ 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือสถาบัน

2.2.8 กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัยและหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

2.2.9 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

2.3 บทความปริทัศน์ (Review Articles) ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.3.1 บทนำ (Introduction) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอในบทความตามลำดับ บทนำควรอธิบายให้ภาพรวมโดยย่อของบทความและหัวข้อหลักที่ครอบคลุมว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างไร

2.3.2 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ เนื้อเรื่องสามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ ข้อมูลโต้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล ในการประเมินรายละเอียด ทบทวนบทความที่กล่าวถึงเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านโดยกล่าวถึงจุดอ่อนจุดแข็งของบทความที่ทบทวนโดยทบทวน

จัดลำดับจากเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่ง หรือจากผู้วิจัยคนหนึ่งไปอีกคนหนึ่ง โดยนำข้อค้นพบของแต่ละเรื่องมากล่าวโดยสังเขป

ส่วนย่อยที่ 3 สังเคราะห์ เปรียบเทียบ และ/หรือวิจารณ์ เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในมุมมองใหม่ เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ โดยอภิปรายถึงความน่าเชื่อถือของผู้เขียน ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่อ้างถึง ความถูกต้องของวิธีการที่ใช้โดยชี้ให้เห็นว่ามีความเป็นมาอย่างไรทั้งในอดีต ปัจจุบัน ความก้าวหน้าล่าสุด เป็นความรู้และข้อเท็จจริง และมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เขียน

2.3.3 สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ต้องสรุปให้เห็นความสำคัญของบทความตามลำดับ โดยการเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมาสำคัญอย่างไร ผลลัพธ์สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

2.4 บทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.4.1 บทนำ (Introduction) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอในบทความตามลำดับ บทนำควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างไร

2.4.2 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

2.4.3 บทวิจารณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโต้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน และเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

2.4.4 สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ต้องสรุปให้เห็นความสำคัญของบทความตามลำดับ โดยการเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมาสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

2.4.5 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

3. การเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในวารสารให้ใช้แบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 7th edition ที่มีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยเพื่อรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเขียนบรรณานุกรม หรือเอกสารอ้างอิง ใช้มาตรฐานการเขียนแบบ APA ที่พัฒนามาจากนักสังคมศาสตร์และนักพฤติกรรมศาสตร์มากกว่า 80 ปี เพื่อเป็นมาตรฐาน ในการเขียนอย่างเป็นระบบสำหรับการทำวิจัย รายงานการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม บทความและกรณีศึกษา ผู้แต่งสามารถดูการอ้างอิงได้จาก

<https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>

หรือบางส่วนจากตัวอย่างทั่วไปที่มีผู้เขียนแนะนำไว้มากมาย เช่น

-ฝ่ายบริการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุดกลาง มศว.ที่

<mailto:https://lib.swu.ac.th/images/Documents/Researchsupport/APA6th-Citation160820.pdf>

-มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ [mailto:https://pulinet2022.pulinet.org/wp-](mailto:https://pulinet2022.pulinet.org/wp-content/uploads/2021/07/TEMPLATE_Reference_PULINET2022.pdf)

[content/uploads/2021/07/TEMPLATE_Reference_PULINET2022.pdf](https://pulinet2022.pulinet.org/wp-content/uploads/2021/07/TEMPLATE_Reference_PULINET2022.pdf)

การส่งต้นฉบับ

1.การตรวจสอบก่อนส่งบทความ

ในขั้นตอนการส่งบทความผู้แต่งต้องตรวจสอบและปฏิบัติตามข้อกำหนดรายการตรวจสอบการส่งทุกข้อดังต่อไปนี้ และบทความอาจถูกส่งคืนให้กับผู้แต่งกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดทั้งหมด

1.บทความที่ส่งมาตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ

2.การเขียนชื่อเจ้าของบทความหลัก, E-mail, เบอร์โทรศัพท์ และสถานที่ทำงาน ต้องเป็นไปตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

3.การเตรียมต้นฉบับ ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ คำสำคัญ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเป็นไปตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับที่วารสารกำหนด

4.การอ้างอิงในเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงทำยบบทความใช้ตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) และต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง ไม่มีปัญหาการลอกเลียนงานวิชาการ (Plagiarism)

5.ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้แบบตัวอักษร TH-Sarabun-PSKกรณีบทความภาษาไทย แบบตัวอักษร Arial กรณีบทความภาษาอังกฤษ การแสดงรูปภาพ แผนภูมิ และตารางขอให้อยู่ในเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

2.วิธีและขั้นตอน การส่งบทความ

1.การส่งบทความ

จะต้องส่งบทความทางระบบ [Thai Journals Online \(ThaiJO\)](https://thaijournalsonline.com/) โดยไม่ต้องแนบ“แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์”

หากส่งในช่องทางอื่นต้องส่งบทความพร้อมทั้งส่ง “แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์” มาที่บรรณาธิการวารสาร

2. การตอบรับ

เมื่อส่งบทความแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะพิจารณากลับกรองขอบข่ายของบทความดังกล่าวและตอบรับบทความ ภายใน 7 วันทำการ โดยทำการส่งทางอีเมล

3. ระยะเวลาการพิจารณา

3.1 กองบรรณาธิการส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา รอผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายใน 14 วัน

3.2 เมื่อได้รับบทความคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความให้ผู้เขียนบทความแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์ ภายใน 1 วัน

3.3 เมื่อผู้เขียนแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ให้แนบไฟล์บทความฉบับสมบูรณ์ ส่งกลับส่งกลับในช่อง Revision ของระบบ Thai Journals Online (ThaiJO) ภายใน 7 วัน

3.4 บรรณาธิการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความลงวารสาร ทางอีเมล

4. การตีพิมพ์วารสาร

4.1 กองบรรณาธิการจะรวบรวมเอกสารบทความ ส่งตีพิมพ์เมื่อถึงกำหนดเวลาที่วารสารจะออกเผยแพร่ตามกำหนด

4.2 เมื่อได้เล่มวารสารที่สมบูรณ์แล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบผ่านระบบ Thai Journals Online (ThaiJO)

จริยธรรม

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงานวิชาการ/วิจัยในวารสารสังคมศาสตร์ไทย(TSSJ's Publication Ethics) วารสารสังคมศาสตร์ไทย ยึดมั่นในหลักจริยธรรมการพิมพ์ตามมาตรฐานระดับนานาชาติตามกรอบแนวทางจริยธรรมการตีพิมพ์ของ Committee on Publication Ethics (COPE) ดังต่อไปนี้
(ส่วนใหญ่ปรับปรุงต้นฉบับและแปลจาก <https://publicationethics.org/>)

1.จริยธรรมในการตีพิมพ์สำหรับผู้เขียนต้นฉบับ

1.ผู้เขียนบทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ใน วารสารสังคมศาสตร์ไทยจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ

2.ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ไทยอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

3.ผู้เขียนจะต้องปรับแต่ง แก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง” โดยเฉพาะหัวข้อรูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับอันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน

4. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

5.ผู้เขียนซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไป

เด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่ามิบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที

6. ผู้เขียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที

7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิงทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความโดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้

8. ผู้เขียนจะต้องปรับปรุงแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่ปรับปรุงตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกปฏิเสธการเผยแพร่บทความ

9. ผู้เขียนควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

10. ผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

11. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

12. ผู้เขียนต้องอ้างอิงผลงานของบุคคลอื่นให้ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตัวเอง รวมทั้งจัดทำบรรณานุกรมท้ายบทความทุกรายการ

2. จริยธรรมในการตีพิมพ์สำหรับผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้นๆ ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างอิง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความและควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2.ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือแนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3.ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4.หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

5.ผู้ประเมินบทความควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6.ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7.เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบพร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

3.จริยธรรมในการตีพิมพ์ของกองบรรณาธิการวารสาร

1.บรรณาธิการจะต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ

2.บรรณาธิการจะต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้พิมพ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ

3.บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลการตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่มี conflict of interest เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง(บรรณาธิการหรือหัวหน้ากองบรรณาธิการ)อย่างมีนัยสำคัญ หรือ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4.บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5.บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6.บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจังเพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

7.บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8.บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9.บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่าสมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10.หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูลซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11.บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12.บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพการอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13.บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page charge หรือ processing fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือ ระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด